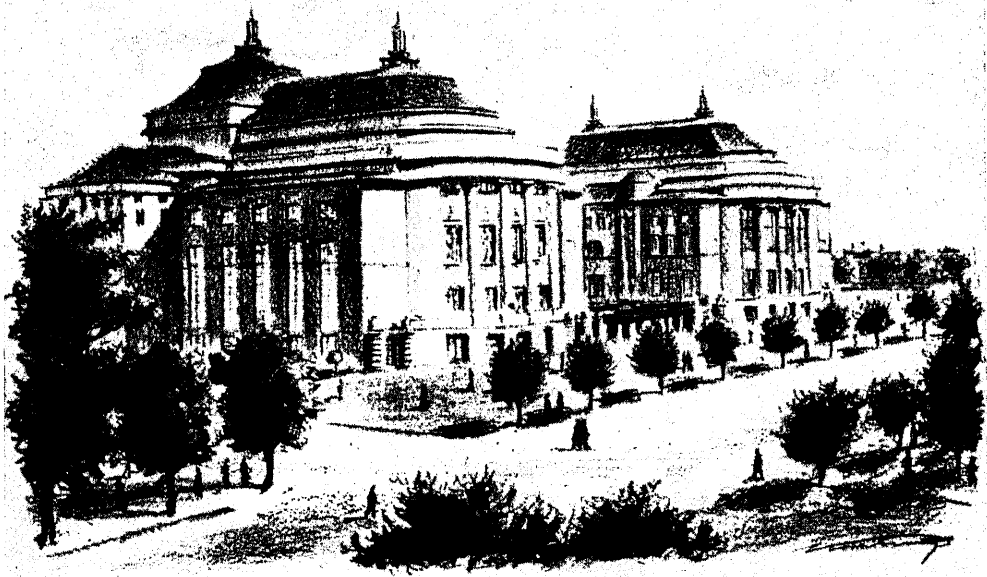

Muusikaleht

E. Koch'i joonistus

„Estonia“ teatrihoone esikülg

NR. 10

OKTOOBER

1938

Helikunstnike aadresse:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Vismari 17-a—11.

Avesson, Elsa, klaverisolist, saade, Vabriku 23—1, tel. 432-21.

Böläu, Rita, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Brauer, Evald, konservatooriumi õpetaja, flöödi- ja teooriatunnid. Valdeki tän. 74, Nõmme.

Brinkmann, Kurt, viiulikunstnik, tunnid, Kesk-Kalamaja 7—1.

Gents, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S.Tatari 10—12, tel. 425-74.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Sakala 39—5.

Koha, Tekla, Rüigi Ringhääling, Vismari tn. 26—7.

Kõrb, Aino, pianist, Weizenbergi tn. 15—1, tel. 301-08.

Liiv, Alviine, klaveriõpetaja, Õle tn. 6—11.

Lipand, Ella, laulja, hääleseadja, Koidu tn. 89—3.

Meri, Andrei, konservat. fagotiklassi õppejõud, „Estonia“ teater.

Tamm, Aino, laulukunsti stuudio. Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

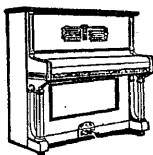
Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Narva mnt. 56—5.

Tobias, Silvia, harfikunstnik, konservatooriumi õpetaja.

Vaks, J., professor, konservatooriumi inspektor, Falkpargi 18—7.

Muusikamuuseum:

Müürivahe tn. 12, avatud: pühap., teisip., neljap. kella 12—14.

Klaveritööstus

K. Saar

Liivalaia 64

Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitused muusikatundjailt.

MUUSIKALEHT

1938. XV. AASTAKÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.—
Teistele	„ 2.25
Välismaale	„ 4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	„ 1.—
Teistele	„ 1.15
Välismaale	„ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE ADDRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 7. TELEFON 431-82

SISUKORD:

Muusika ja rahvuslik omapära —
K. Leichter.
„Estonia“ teatrimaja 25-aasta
juubel.
XI üldlaulupeo õppetund III —
E. Luts.
Üldlaulupeo toimekondade esi-
meeste seletusi — M. K.
Välisajakirjandus Eesti XI üld-
laulupeost.
Kaks juubelit „Estonia“ orkest-
ris.
Politseinik ühtlasi ka laulumees
— V. M.
Ooper ja kontserdid — Ed. Vis-
napuu.
Mitmesugust, illustratsioone.

Muusikaleht

K. Leichter

Muusika ja rahvuslik omapära

Viimaseil aastail meil on õige elavalt käsitletud rahvusliku kunsti probleeme. Tulemusi kokku võttes on aga leitud, et kaasaegses eesti kunstis rahvuslik omapära esineb veel kas juhuslikult või pinnapääselsel kujul, või siis sääl esineb rahvuslikus suunas vaid otsingulisi taotlusi. Õige mitmete kunstiliste saavutuste puhul on aga ka kiitvalt rõhutatud, et neist kiirgab eestiliselt koduse intiiimsuse hõngu.

Ülearune oleks arutlema hakata, kas kunstis saab avalduda see, mida täie õigusega võib nimetada rahvuslikuks omapäraks. Ekslikule seisukohale võivad jääda ainult need, kes pimestatud on sellest, et kunstisilmapaistvamad on kõikidele rahvastele ühiselt omased põhilise tähtsusega kunstilised tegurid, mis paratamatult on vajalikud kunstiliselt suunatud elamus- ning loomisprotsessis ja tulemuste edasimõjutamise vormides.

Sellega on seletatav, et puht meeleliselt kergelt vastuvõetav ja uudne tihti suure kiirusega levib. Sel põhjusel olid meil möödunud sajandil kord võõrad viisikesed ja koorilaulud peagu ainuvastuvõetavad. Keegi ei eita vist, et sääl oli tegemist kõlge pinnalisema nähtega, mitte aga jälgi jätva kunstilise vooluga.

Tõsiasiaks jääb, et kõikjal ja alati eriliselt on hinnatud sellise kunsti ulatuslikku tähtsust, mille lätteks on loovkunstniku individuaalne tunde- ja mõttemaailm, mis on ainulaadse kujundamisvõime tulemus ja

mille juured ulatuvad sügavale rahvuslikku pinda. Igas silmapaistvas kunstilises saavutuses etendavad kõige olulisemat ja väärtuslikumat osa just loovkunstniku fantaasia, ta vaimse mina erakordne avarus ja sügavus ning sihikindel aktiivsus. Need omakorda olenevad aga suurel määral sellest keskkonnast, mille mõju all kunstnik on välja kujunenud, mis teda pidevalt edasi mõjutab ja seob ning millesse süvenedes ta lakkamatult ammutab uut toitu oma vaimsele tegevusele. Selle keskkonna kujundab loovkunstnikku ümbritsev loodus ja elu ning rahvas, kelles pesitseb mineviku saatuse ning ihalduste jälgi ja salajane tusklemine tulevikule.

Samuti kui me üksikute suurte loovisikute teoseis märkame nende isikupärase vaimse aktiivsuse ülimalt viljastavat tähtsust (võrreldagu Michelangelo ja Raffaeli, Bach'i ja Beethoven'i loomingut), märkame ka üksikute rahvaste kunstilistes saavutustes üldiseid silmatorkavaid erinevusi: omalaadset ainekikku, teatud rahvale iseloomulikke põhilisi elemente ja väljendus- ning vormikalduvusi. Ja kindel on, et kõiges selles pole midagi juhuslikku ega otsitut, vaid see esineb kas teatud rahva või ta loovkunsti esindajate spontaanse kunstilise väljenduse vahenditu saadusena. Mõteldagu selleks prantsuse, saksa ja itaalia muusika omapärale ning Grieg'i ja Sibelius'e loomingule, või süvenetagu C. Franck'i loomingusse, mis Liszt'i ja Wagner'i muusika suurele mõjule

vaatamata oma vaimult ja väljenduselt on ikkagi ehtsalt prantsuslik.

Kui mõelda muusika eriomadusile, siis vaatamata kunstide ühisele ürgläätele, selgub teiste kunstidega võrreldes erinevusi. Kui poeesiat, mille edasiandjaks on sõna, piirab mõtteline täpsus ja loogika, kujutavat kunsti füüsiliselt nähtavast ümbrusest olenev vorm, siis muusikaline väljendusvahend heli on subjektiivsem, iga vastuvõtja saab temast suurimal määral erineva mulje, mistõttu teiste kunstidega võrreldes muusikaline väljendus ei ole samal määral seotud väljaspool, looduses antuga. Seetõttu on muusikas kujutluslennu vabadus vähem piiratud, millest on tuletatud väide, et muusika on kõige subjektiivsem ja kunstilisem kunst ning suuteline meis äratama teadvusetu valdkonna kõige varjatumaid ja salapärasemaid lähteid.

Muusika toob nagu konkreetset esile selle, mis muidu pesitseb meie olemuse muusikalises sügavuses, muusika juhib meid maailma, milles midagi pole tajutavat ning mis tajutavaks ja tunnetatavaks saab alles muusika kaudu. Seetõttu nimetatakse muusikat ka kaugete unistuste kunstiks, mis on inimeskonna arenemiskäigul aastatuhandete vältel pidevalt pesitsenud ning üha uuestivormunud alateadvuslike ihade ja tunglemiste realiseerija. Suur kunstnik on selle alateadvusliku protsessi mõistetavaks tegija, mis kõigis salajaselt alateadvuses peituvate püüdluste ärataja. Oma des individuaalseid elamusi ja erilise intuiitvise nägevuse, kunstnik loovtahte sunnil teeb kõikidele kättesaadavaks selle, mis põhiolemuselt on ühine kogu rahvale.

Eeltoodu peaks omalt poolt kinnitama, et igas täisväärtuslikus kunstiteoses peab leiduma rahvuslikult omapäraseid jooni. See tõsiasi omandab seda suurema selguse, mida enam me suudame mõista ja lahti arutada neid sidemeid, milledega iga andekas loov kunstnik on seotud oma ümbruse, rahva ja viimase ajaloolise minevikuga, välja kujunedes ning kõike läbi ja kaasa elades, esijoones neist ärarippuvana ja mõju-

tatuna. Seega on ka selge, et ühes rahvusliku erilme kasvuga kunstilised saavutused omandavad suurema veetlevuse rahvusvahelises ulatuses ja koduse intiimsuse ning looduse ja elulähedase tükse oma rahva keskel. Sel kõigel on aga kindel tähtsus ja väärtus üldnimilikult vaatekohalt hinnates, sest rahvuslikult erilmelise kunstilise sisu ja väljenduse tundmaõppimise teel me suudame ikka enam avastada ja mõista looduse, rahvaste ning üksikute inimeste salajasi sidemeid ja inimhingeelu hämaraid sügavusi.

Kui me nüüd seisame tõsiasja ees, et iga suur kunst juba paratamatult kchastab kogu rahvale omaseid püüdlusi ja evib kindla rahvusliku erilme, siis tundub vahest arusaamatuna, miks mõningate kunstnike loomingut eriliselt hinnatakse just rahvusliku omapära tõhusa tabamise ja hingestatud esitluse pärast, või otsekoheemalt: miks me selles mõttes esijoones nimetame näiteks Sibelius't ja Grieg'i, Glinka't ja Wagner'it või meie oma Mart Saart.

Määrava tähendusega on selle küsimuse juures asjaolu, kas teatud helilooja on pööranud erilist tähelepanu ka välise, kõlalise rüü rahvusliku omapära omaette taotlemisele (Glinka, Grieg, Saar) või on saavutanud sellegi vahenditult (Sibelius), või siis seda vahenditult täiesti omamata on jäänud neisse väljenduslikesse raamidesse, mida otseselt on nõudnud seesmine elamus. Siinjuures ei tohi muidugi unustada, et suurema tähtsusega on ikka kunstniku sisetundmine ümbrusse, rahvasse ning selle ajaloolisse ja sotsiaalsesse struktuuri.

Välise omapära saavutamiseks on alati abiotsivalt pöördutud rahvamuusika poole ja alati saavutatud tulemusi, mille väärtus on olenenud vaid sellest, kas on piirdutud ainult rahvaviiside ja teiste rahvamuusika elementide otsese kasutamisega, või on süvenetud ühtlasi ka rahva kõikidesse muusikalistesse ja vaimsetesse eluavaldustesse. Olgu otsekohe lisatud, et meil senini on jäänud enamasti esimese astme raamidesse, mida kaugeltki ei saa pidada küllaldaseks. Sellest vahest tulebki, et leidub neid, kes on jäänud rahvaviiside kasutamise juure an-

tud kujul, või pole suutnud veel tungida meie rahva kõigisse vastavaisse eluavaldustesse — ega suuda hinnata ka nende loomingu, kes kas rahvaviise otseselt ei kasuta, või olles omaks võtnud kaasaja rikkalikke uudseid väljendusvahendeid, rahvamuusika elemente ümber töötavad kas vastavalt individuaalsele kunstilisele veenetele ning võimetele, või siis on loonud sügavalt rahvuslikke teoseid, mis oma väljendusliku uuduse tõttu pole leidnud aga õiglast mõistmist ja hindamist.

Mis meil tunda annab, see on tõsiasi, et meie heliloojad pole veel täie tõsidusega ja huviga kas tahtnud või võimaluste pundumisel mitte suutnud süveneda kõikidesse rahvamuusika avaldustesse ning tunde- ja mõttemaailma. Sügava rahvusliku kunsti loomiseks on see aga vajaline eeldus. Ühes põhjaliku süvenemisega rahva püüdlustesse minevikus, mõtte peenuse, arenenud maitse, rikkaliku fantaasia ja väljendusvõime oamismisega oleks aga seega andekale loovkunstnikule antud uued lähenemisvõimalused rahvusliku omapära selgitamiseks ja kunstiliseks taotlemiseks.

Paistab aga, et just kõige noorem generatsioon neist püüetest on vähe huvitatud. On liigselt üllatav, et tänapäeval rahvusliku muusika kohta avaldatakse sääraseid mõtteid nagu neid leidub eelmise „Muusikalehe“ veergudel (lk. 179—182). Sääli kirjutatakse, et kuigi üks osa meie muusikameestest on endale säädnud kõrgemaks ideaaliks rahvusliku muusika ja omapära taotlemise, on siiski midagi „palju suuremat veel kui riik,

rahvas, rahvuslus ja rahvuslik omapära,“ ja see on puhas ristiusu kirik. Sääraseid mõtteid leides ei saa nagu uskuda, et sa pole sattunud keskaega ning ei saa tagasi hoida ihkamast ja ootamast peatset renessanssi.

Ka ei kujuta see autor ette, et võimalik oleks luua „eestipäraselt“ koraali ja rahvuslikku vaimulikku muusikat. Võib ju olla, et leidub veel teisigi, kes ei suudaks näiteks tunnustada Kreegi „Requiem“ rahvuslikku omapära, kuigi seda on raske uskuda. Samuti ei vasta tõele selle autori mõtteavaldus, et Tobiasi rahvaviisidest eriti lugu ei pidanud. Olgu vastuväitena ära toodud vaid Tobiasi väga huvitavad read Eesti Rahvaviiside Korjamise kolmandast aruandest:

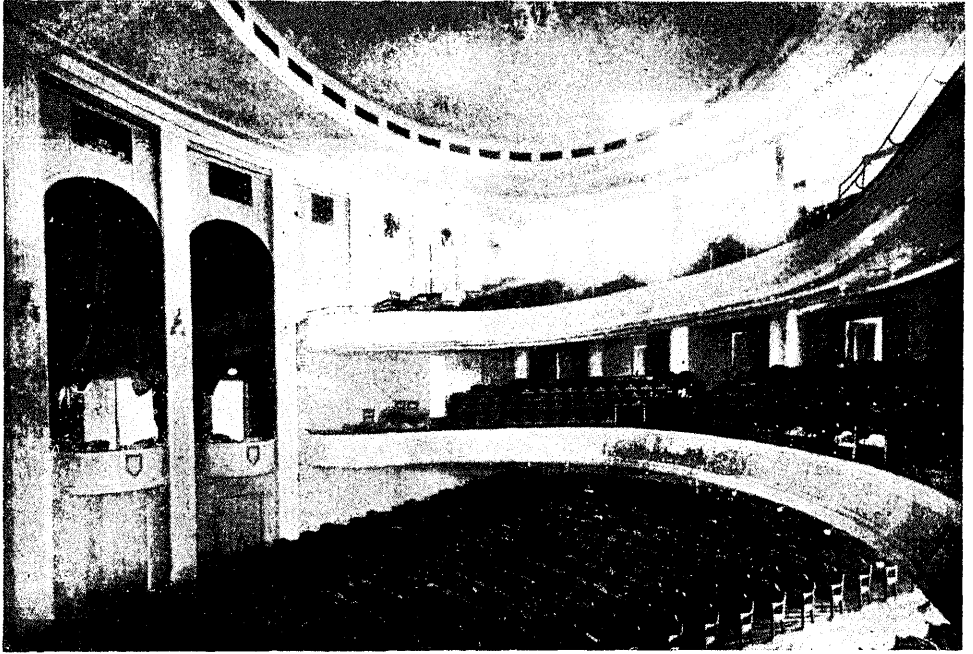
„Kui meie rahvas omas tühjas igapäevasuses ennast killustama hakkab, — kui ühise rahvuse tunne kaduma ähvardab minna, siis ei aita ka kõige parem välispidine haridus mitte palju: meie peame need aated, mis juba esivanemate südant liigutasivad ja tõstsid, jälle elule äratama, neid süsi, mis nagu tuha all veel hõõguvad, soojendavaks tuleks lõõtsuma (minu sõrendus K. L.). Kust leiame aga need aated puhtamalt ja värskemalt, kui omast rahvaluulest ja -laulust?“

Need mõtted on iseloomulikud suurele kunstnikule. Nad on avaldatud 1907. aastal — ning ka päämiselt kiriku- ja vaimuliku muusika looja poolt. — Kas me ei pea tõsiselt ootama renessanssi?

Oodatavaid kontserte „Estonias“

1. novembril	— viiulikunstniku Vanda Luzzato kontsert	17. novembril	— Läti üliõpilaskoori konts.
6. „	— koloratuursoprani A. Talpsep-Lutsu kontsert.	22. „	— Tallinna Konservatooriumi lauluosakonna konvendi kontsert.
7. „	— sümfoniakontsert kuulsa dirig. Weingartner'i juh.	24. „	— Carmen ja Karin Prii'de (viiul ja klaver) konts.
12. „	— Tallinna Postiteenijate segakoori kontsert.	26. „	— Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoori kontsert.
14. „	— Estonia Muusika Osakonna segakoori kontsert.	27. „	— Tallinna Töölistemuusika Ühingu kontsert.
16. „	— loodetavasti kuulsa tenori Tito Scipa kontsert.	29. „	— A. Krull-Paju ja Arden-Fick'i laulukontsert.

Estonia teatrimaja 25-aastane juubel

„Estonia“ ooperi- ja teatrisaal.

Küesoleval sügisel möödus sellest 25 aastat, kui avati Tallinnas „Estonia“ teatrimaja. 25 aasta jooksul on olnud see hoone meie tõeliseks kultuuritempliks, siin on toimunud meie lavakunsti ja muusika paremiku esitus, siin on toimunud rida meie ajaloo pöördelisemaid kokkutulekuid, siin on austatud meie paremaid tütreid ja poegi, — kõigeks ülevaks, kauniks nii kunsti, kultuuri kui rahvuspoliitilika alal on see imposantne hoone avanud oma ukсед.

Kuid kõige selle kõrval on „Estonia“ hoone ka ühtlasi võimsaks eestluse, eesti omakultuursuse monumendiks, — väärikaks mälestushooneks neile julgeile ja rahvusaatest kantud isamaalasile, kes 25. aasta eest võõra võimu surve all tagasi ei kohku-

nud ühestki raskusest, vaid imetletava püsivusega rühkisid eesmärgi poole— püstitada sümboolset eestluse koda, eestluse templi.

Hoone ehitamise idee algatati 1902. a., mil Tallinnas toimus võimas aktsioon eesti soost kodanike koondamise sihis, eesotsas praeguse Vabariigi Presidendi K. Pätsiga. Tollal töötas Tallinnas 5 eestlaste seltsi: „Estonia“, „Lootus“, „Valvaja“, „Kalev“ ja „Käsitöölise Abiandmise Selts“. Mainitud seltsid omasid ühiseid sihte, mispärast algatati mõte, need seltsid liita üheks tugevaks organisatsiooniks, kusjuures arvatigi, et parimaks liitjaks oleks ühine hoone.

1903. a. arenes asi juba niikaugele, et vile seltsi poolt esitati ühine palve Tallinna

linnavalitsusele krundi saamiseks. Erilist julgustust andis selleks asjaolu, et eestluse osatähtsus Tallinna omavalitsuses järjest enam kasvas. Kuid asja areng ei kujunenud kaugeltki ladusaks: tekkis küllalt vastuseisu nii sakslaste kui venelaste poolt. Mainitud seltside põhikirjadest leiti vormilisi takistusi.

1904. a. võtab „Estonia“ selts küsimuse uuesti päevakorrare, tehes ettepaneku, et kogu asja vormiline vastutus jäägu „Estonia“ seltsile, kelle põhikirjas ei leidunud takistavaid asjaolusid. Asi saabki teoks seltside vastava omavahelise kokkuleppe põhjal.

Nüüd algab „Estonia“ seltsil pingutatav tööaeg: asutakse eelkavasid, eelarveid koostama, igasuguseid palveid ja pabereid siia kui sinna paljudesse asutussisse saatma, kuid asutakse ka kapitali koguma.

1908. a. jõutakse asjaga niikaugemale, et on toimunud juba hoone projektide võistlus. Võistlusele esitati 17 projekti. Anti välja kaks II auhinda: ins. Vassiljev'i ja Bubõr'i ning soomlaste Lindgren'i ja Lönn'i projektide eest, kuna esimene auhind jäi välja andmata. Hoone otsustatakse ehitada soomlaste projekti järgi. Nüüd järgneb suur aktsioon raha kogumiseks. Luuakse osatähtsus, millel on kapitali 125.000 rubla väärtuses 25. rublastes osatähtsuses, milliseid on 5000 tükki.

Energilisel juhtimisel jõutakse asjaga niikaugemale, et seitsmenda üldlaulupeo ajal 1910. a. toimub hoone nurgakivi panek. Päev enne seda aga saabub üllatus: kuberner keelab selle piduliku talituse puhul eestikeelsed kõned. Kuna „Estonia“ nõukogu kiiresti kokku kutsutud koosolekul otsustab siiski oma esialgse kava juure kindlaks jääda ja eestikeelseid kõnesid lubada, siis keelab kuberner üldse nurgakivi paneku pidustuse. Ehitusplats piirati poliitsei poolt, inimesed, kes kogunema hakkasid, saadeti laiali ning nõuti lippude ja vanikute mahavõtmist. Nii toimus nurgakivi panek vaikides ja pidulikkuseta, kuid seda suurem oli rahva isamaaline häälestus samal ajal toimival laulupeol.

Kuid aasta-aastalt kerkib hoone järjest kõrgemale ning vaatamata kõigile suurile raskusile ja takistustele jõutakse 1913. a. niikaugemale, et hoone avatakse pidulikult 24., 25. ja 26. augustil.

Kuid vaevalt sai hoone aasta jooksul oma ülesandeid täita, kui puhkes suur maailmasõda ning hoonesse loodi haigla.

Täistööhoog võis alata päälle Maailma- ja Vabadussõda, ning see jätkub tänaseni, kus ei möödu ühtki päeva hooajal, mil selles rahvuslikus kultuurihoones ei toimuks kas teatri-, muusikaetendusi, koosolekuid või muid kultuurilisi üritusi.

Kui suur on Estonia hoone, sellest annab pildi seegi asjaolu, et temas leiab ulualust terve rida asutusi, ettevõtteid, ärisid jne. Seltsi kauaaegse majavalitseja ja 25. aasta jooksul ühe innukama kaastegelase härra Einer'i seletust mööda mahtub hoones: „Estonia“ teater ühes oma seltsidega, O/ü „Estonia“ kui maja premees, Estonia Muusika Osakond, Tallinna Meestelaulu Selts, Riigi Ringhääling, Vilistlaskogude Liit, Akadeemiline Klubi, Tallinna Linnateenijate Ühing, Eesti Maapanga Ametnikkude Klubi, Endiste Riia Seminaristide Ühing, Tollideklarantide Ühing. Päälle selle einelaud oma mitme saaliga, 16 kauplust ja umbes 60 kaubakeldrit.

Kuid 25. aasta jooksul on siin lühemat või pikemat aega asetsenud veelgi terve rida asutusi ja ettevõtteid. Nende arv on eriti vähenenud sellest ajast alates, kui „Estoniasse“ asus Riigi Ringhääling ning selle alla järjest enam uusi ruume on võetud.

Nii on „Estonia“ selleks hooneks, kus kihab elu hommikust õhtuni ja õhtust hommikuni, keldrist kuni katusele.

Loendamatu on nende inimeste arv, kes 25. aasta jooksul ühel kui teisel ülesandel on külastanud seda suurhoonet. Võiks aga mainida, et praegu „Estonia“ moodustab tõeliselt Tallinna tsentri.

Muusikaelu seisukohalt omab „Estonia“ erilist tähtsust oma kontsertsaali tõttu, mis oma avaruse, imposantsuse, eriti aga akustika poolest on laialdast tunnustust ja kiitust leidnud kõikjal, väljaspool kodumaadki. Kuigi „Estonia“ kontsertsaal ei ole meie ainukeseks kontsertsaalliks, siiski toimuvad

„Estonia“ kontsertsaal

sääl kõik meie suuremad ja parimad kontserdid ning ei ole ette näha, et lähemas tulevikus „Estonia“ kontsertsaalile tekiks võistlejat.

Lõpuks olgu märgitud energilisemaist tege lasist „Estonia“ hoone rajamisel kui ka tema saatuse edaspidisel juhtimisel: V. Lender, dr. F. Akel, J. Linnamägi, A. Peet, dr. K. Konik, dr. K. Lüüs, K. Mauritz, G. Laanekõrb, A. Uibopuu, O. Strandmann, dr. A.

Kurikoff, G. Vestel, G. Luiga, L. Tõnson, V. Clement, H. Reier, J. Sitska, J. Vilms, G. Hellat, V. Pihlak, K. Saral, K. Virma, A. Sinisoff, A. Tõnisson, E. Villmann, K. Jürgenson, P. Kurvits, A. Dolf, Fr. Uibopuu, J. Umblia, K. Ipsberg j. t.

„Estonia“ hoone on olnud kui Tallinna linn muistendis: kunagi pole ta päriselt veel valmis, vaid alatasa toimub sääl uuendus, täiendusi, juureehitusi ja remonte.

Pärnumaa 7. laulupeo eeltööd hoos

Pärnumaa 7. laulupeost osavõtuks on end registreerinud juba üle kümne sega- ja meeskoori, kusjuures registreeritud lauljate koguarv ulatub üle 700. Neil päevil saadeti kooridele üle maa vastavad üleskutsed välja ja lähemal ajal, kus algab kooride tegevushooaeg, on oodata regist-

reerimise elavnemist. On loota, et ka mitmed väliskoorid registreerivad end Pärnumaa laulupeole, mis kahtlemata kujuneb tuleval suvel suureks sündmuseks. Laulupeo segakooride noodiraamat ilmus trükist ja nootide väljasaatmisega kooridele alati kohe.

Elm. Luts

XI üldlaulupeo õppetund

III

Tegelaskonnast ja tema töökoormusest. See küsimus on laulupidude puhul keerukamaid, kuid ühtlasi ka huvitavamaid. Ühest küljest säeb nii arvuka tegelaskonna häälole eest hoolitsemine korraldajatele väga suuri nõudeid, teisest küljest tuleb vaadata kõigile tegelaskonna sõnavõtudele ja avaldustele laulupeo suhtes kui ilmekale baromeetrile selle kohta, kuidas laulupeo korralduslik külg on õnnestunud.

Laulupeo tegelaskonnale ei tule vaadata samase pilguga kui mõne koorikontserdi tegelaskonnale. Viimasel juhtumil tuleb suhtuda igasse tegelasesse kui kaaskontsertantidesse, kellelt ollakse õigustatud nõudma distsipliini, eneseohverdamist ja allumist üldistele korraldustele. Laulupeo tegelaskond aga ei ole vaid kontserdiandja, vaid ta on ühtlasi ka piduline. Meie ei saa sinna midagi parata, et see nii välja on kujunenud, ning seda suhtumist ei tarvitsegi muuta, eriti arvestades seda, et iga laulupeo tegelane on samasugune inimene nagu ükskõik kes publiku hulgast, samasugune riigikodanik ja isamaalane, nagu iga teinegi, ning tunneb, et üldlaulupeo hüved ja huvitavused on sama palju temale määratud kui teistelegi. Lisaks sellele aga tema puhtfüüsiline töökoormus ja pingutus on märksa suurem teiste omast ning seetõttu ta vajab õigel ajal puhkust, soodustavat vastutulekut korteri, söidu, toitluse jne. suhtes, — sõnaga: v a j a b t ä n u l i k k u k o h t l e m i s t.

Küsimuse päätuum seisab selles, kuidas kindlasti eraldada tegelase kui kontserdiandja osa tegelase kui pidulise osast nõnda, et kumbki osa üksteist ei segaks.

Probleemi lahendamisel tuleb kõigepäält silmas pida väga tähtsat põhinõuet: tegelane ei saa olla samal ajal kontserdiandja ja publik. See täiesti endastmõistetav põhinõue aga kahjuks ei leia paljudegi poolt täitmist. Meie ei saa ikkagi veel lahti pahest, et tegelaste suur protsent ettekannete ajal viibib publiku hulgas ning naudib kaastegelaste ettekannet. Arvatakse, et „neid sääl laululaval veel küllalt, mis see teeb, kui mina puudun!“ Ja nõnda kukub vahel välja, et pool tegelasist ettekannete ajaks jääb lavale ilmumata.

Samasugune olukord ilmneb ka pääproovidel: paljud leiavad, et see aeg on soodsaim kas puhkamiseks, isiklike asjade ajamiseks või lõbutsemiseks, — „küllap neid sääl laululaval leidub ilma minutagi rohkem kui vaja!“

Võidakse ütelda, et see on tegelaskonna kohusetundlikkuse vähesus, distsipliinipuudusest tingitud. Ja see on kindlasti ka nii suurelt osalt. Ent teistest küljest tuleb siiski arvesse võtta ka asjaolu, et tegelaskond nõuab endale pidulise osa, reguleerib vahest oma algatusel aega ja võimalusi isiklike huvide ja teistele pakkumise suhtes. Kõige kergemini tulevad sellised võimalused siis ette, kui korraldajate poolt ei suudeta küllalt reljeefselt läbi viia mõlema osa eraldamist.

Möödunud üldlaulupeo korraldamisel püüti tegelasile pakkuda isiklikke hüvesid, s. o. pidutsemist kolmel alal: a) hoidudes liigest väsitavusest ja andes võimalusi puhkuseks, b) andes võimalusi isiklike asjade korraldamiseks, c) pakkudes tegelasile eri-ettekandeid.

Varemalt juba käsitlesime neid raskusi, mis tekivad tegelaskonna väsitavust vältides. Varemate üldlaulupidude puhul püstitati tegelaste eneste poolt lööklause: „Laulupeo puhul ei puhata!“ Võib-olla, oli siis üldine töökoormus kergem, võib-olla, olid inimesed tugevamad ja vähenõudlikumad. Nüüd aga selle lööklausega ei ole enam kuigi palju päale hakata, — seda kõigepäält laulupeo õnnestumise hüvides.

Asi väsitavusega õleks lihtne, kui meie a) tooksime tegelased kohale laulupeopäeva hommikupoole mugavates söidukites, b) annaksime kõigile tegelasile mugavat ja vaikset ruumid mugavate vooditega puhkamiseks, c) jätaksime korraldamata pääproovid, d) loobuksime rongikäigust.

Märkigem otsekohe, et kõiki neid võimalusi on kaalutud, nii utoopilisena kui nende täitmine ka ei näiks! Mis puutub tegelaste kohaletoomisse, siis kindlasti kaubavagunites sõit ei ole kuigi mugav ega viisakas. Kuid mis me saame parata: üldlaulupeoks tuleb lauljaid kokku nii palju, et ka siis, kui kõik klavivagunid reisirongidest ära võtaksime ning tegelasi paneksime vedama, ka siis saaksime kohale tuua vaid väikese murdarvu tegelasist!

Kuid üldlaulupeo korraldamisel ei jäädu

Foto Loigum

JUHAN SIMM

XI. üldlaulupeol juhatamas

peatuma selle raskuse juure: kuulati maad, kas ei saaks laenata klassivaguneid Lätist. Selle juures aga ilmnesis nii suured kulud ja tehnilised raskused, et võimatuks osutus selle kavaga üldse välja tulla!

Veelgi ei lastud käsi rüppe langeda: kui vagunitega ei saa, siis ehk saab autodegal Arvutali välja vajaliste mootorsõidukite veovõime ning kulud, — ja saadi sellised arvud, et nende mainiminegi ei võiks tulla kõnesse!

Nii ei olnud enam midagi parata: vanad kaubavagunid pidid jällegi aitama! Ja nii ei ole parata vist lähemas tulevikuski, sest pole loota, et meie klassivagunite arv kasvaks kunagi külladaseks, et kõiki lauljaid nendega laulupeole tuua: ega me ei saa vaguneid teha üksnes laulupidude tarvis ja siis viis aastat neid kusagil depoois seista lasta!

Edasi korterite küsimus. Muud võimalust, kui koolimajad, meil ei ole. Nii tuleb ikkagi leppida ühiskorteritega koolimajades, kus vähemalt kümme-paarkümmend inimest peavad asuma ühes ruumis. Et siin rahulikku puhkust saada, see on olnud eelkõige tegelaste distsipliinist ja korrallikusest. Ei aita ükski kodukord, sundus ega määrus, kui inimesed ise üksteise puhkamisvõimalustest ei hooli!

Nüüd — voodeid kõigile tegelasile muretseta, see oleks täiesti võimatu. Mõõdunud laulupeo puhul hangiti voodid umbes 700 väliskooride tegelastele ning seegi oli seoses väga suurte raskustega ja kuludega.

Küsimusse tuleks magamiskottide soetamine, mis on kahtlemata kulukas asi, kuid millest ajajooksul ehk oleks võimalik üle

saada. Kõigepäält käidi Soomest järele kuulamas, kas ei saaks säält paberist magamiskotte osta tuntud Soome jõupaberist. Jah, sellega oleks tõesti kuidagi toime tulnud, kuid siis selgus, et paberikotid pole kaugeleki otstarbekad: olgu nad ka kui tugevast paberist tahes, siiski purunevad nad kergesti ning siis on asi veelgi hullem kui põhkudel! Vähemalt soomlaste eneste kogemused paberikottidega ei olnud kuigi roosilised.

Riidedest magamiskottide hankimine aga on otseselt kulude küsimus ning võiks saada teoks, kui kord vabaneksime nende miljonite väljaandmisest, mis praegu nõuab laululava ja Lauluväljak. Ka võiks kõnesse tulla see, et iga tegelane toob kodunt tühja magamiskoti kaasa.

Seni aga tuleb ja tuli läbi ajada põhkudega, — ainukese lohutusega, et neid tuleb hankida sedavõrd palju, et rahulik puhkamine võimalik oleks. Ja loodetavasti mõõdunud laulupeo puhul selle üle ka ei nurisetud!

Edasi pääproovide küsimus, mida puudutasime juba eespool. Peaks olema igale laulupeo tegelasele endastmõistetav, et korralik esinemine ilma pääproovideta ei ole võimalik, — kuid kindlasti ka mitte ilma korralike pääproovideta.

Pääproovide korraldamisel püüti kõigepäält vältida seda, et neid ei oleks laulupeo esimesel päeval, mil niigi tuleb läbi teha pikk ja väsitav rongikäik. Selle juures aga muutus paratamatuks tuua lauljad üks päev enne laulupidu Tallinna, kuna muidu ei oleks jatkunud aega pääproovideks. Teame, et see tekitas paljudegi juures raskusi ja

Foto Loigum

Rühm lauljatare
XI. üldlaulupeol

nurinat. Kuid mis me saame parata: meie ei tohi ju ometi lasta kümneid tuhandeid esineda ilma vajalise kooslauluharjutuseta! Ja teisest küljest ei tohi meie jällegi tegeleda pääproovide ning muude ürituste kuhjamisega ühele ajale liigselt väsitada. See oli raske probleem lahendada. Otsiti kõiksuguseid võimalusi, — kaaluti, kas ei oleks võimalik pääproove korraldada suuremates hulkades kohtadel, näiteks igas maakonnas üks. Kuid kes suudaks kindlustada, et tegeleda tõesti ka neile suurtele pääproovidele välja tuleksid. Eks see tekita jällegi tegelelastele uusi lisakulusid, uut ajaraiskamist ja väsitamist, — selle juures aga nende edukus oleks olnud vägagi küsitav.

Üheks puuduseks pääproovide puhul on see, et Lauluväljak asub linnast liiga kaugel ning käik sinna ja tagasi isegi juba tublisti väsitab. Jääks üle kaks võimalust: kas tuua Lauluväljak linnale lähemale (olgu märgitud, et ka seda võimalust on kaalutud) või viia lauljad pääproovidele sõidukitega, — mis aga kindlasti läheks väga palju maksma, ja — tehniliselt osutuks läbiviidamatuks, sest jällegi ei leiduks vastaval arvul sõidukeid!

Veel vaadeldagu rongikäigu väsitavust. Kui võrdleme möödunud laulupeo rongikäiku eelmistega, siis peab igaüks ausameelselt tunnustama, et sel korral väsitavus oli märksa väiksem. Rongikäiku ei korraldatud kaugeltki uisapäisa ja pääliskaudselt, — see ala nõudis kümneid nõupidamisi, kavatsemisi ja plaane, kuni sai teoks. Kõigepäält ei saadud loobuda sellest, et härra President ja kõrgemad külalised rongikäigu vastu võtsid Vabadusväljakul, kus ju Kait-

seliidu paraadi puhul püstitati vastav triibüün. See, tõsi küll, pikendas rongikäigu maad, kuid kahtlemata mõjus palju pidulikumat ja kaunimalt.

Mis puutub tegelaste liiga varajasse kohaletoomisest, siis ärgu unustatagu, et siin pole tegemist sõduritega, kes peavad valmis olema minutilise täpsusega kõigele. Kuigi kõigile kooridele oli teatatud aegsasti rongikäigule mineku täpne aeg, juhtus küllaltki veel viivitamisi ja hilinemisi. Oldagu ise täpsam ja korralikum, küllap siis saadakse ka rongikäik kiiremini kokku!

Veel on räägitud sellest, et rongikäigu tempo oli liiga kiire. Kuid just selles küsimuses tekkis raskusi, mis ähvardasid kogu pidustuste kava lõhki ajada. Ärgu unustatagu, et rongikäik nõuab aega, — alla poolteist-kaht tundi ei tulda sellega kuidagi toime. Kuid mis oli möödunud laulupeol? Sää! kõigepäält toimus hommikul Kaitseliidu paraad, millest võttis osa vähemalt 6000 laulupeo tegelast. Kui meie rongikäiku oleksime alanud varem (ja seega lasknud teda pikemas tempos liikuda), siis ei oleks need tegelased enam jõudnud rongikäiku. Nüüdki jäi kahe suurürituse vaheline aeg nii kasinaks, et osa Kaitseliidu tegelasi, rongikäiguks hädavajalisi orkestreid, tuli kohale tuua autodega, mis ei olnud kaugeltki odav lõbu. Jätnuksime aga rongikäigu liikumise tempo aeglasemaks, hoolimata sellest, et laulupeo algus seetõttu veniks, siis tulnuks meil kõigepäält lahendamatu tülikusimus meie Riigi Ringhäälinguga, kes ju teatavasti laulupeo kandis üle ka välismaile. Teiseks oleks muutunud möödapääsmatuks õhtuse vabaõhuetenduse algusaja edasilükk-

kamine ning seetõttu selle lõpp oleks veninud veelgi kaugemale hommikusse ning lau-
lupeo tegelaskond olnuks järgmisel päeval
veelgi väsinum ja ilmunud veelgi vähemal
arvul hommikusele pääproovile.

Sõjaväe ohvitserkond, kes häätahtlikult
võitis rongikäigu korraldamise endale, nägi
kurja vaeva selle korraldiku läbiviimisega,
ning et see siiski väga hästi korda läks,
selle eest peame tänama eeskätt korralda-
jaid, kes suure kohusetundega ja süvenemi-
sega asja kallale asusid.

Nende ridade kirjutaja pöördus teisel
laulupeo päeval seitsmes koolimajas tege-
laste poole küsimisega, kas rongikäik oli
väsitav — ning sai sellele vaid ühe jaatava
vastuse kelleltki härralt, kelle jalad olid
haiged. Enamus aga leidis, et see mõõdus
võrdlemisi ladusalt ja tujukalt.

Muidugi, asja oleks võimalik parandada,
— seega, et tooksime Lauulväljaku linnale
lähemale, või siis algaksime rongikäiku ku-
sagilt linna servalt. Mõlemad küsimused an-
navad end lahendada, — kuid mitte ühe
hoobiga ega ainuüksi laulupeo korralda-
jaist olenevalt. Võetagu arvesse, et lau-
lupeo korraldamine on sedavõrd ulatuslik
üritus, et siin ühel-kahel inimesel on õieti
vähe otustada.

Viiks pikale ja oleks ka sündmatu siin-
kohal kõiki neid raskusi ette tuua, mis tek-
ivad laulupeo tegelaskonna mugavuste eest
hoollitsemisel. Kõiki kaalumataid nurinaid
on siiski korraldajail väga raske taluda, —
kõigepäält aga seda, et nagu puuduks kor-
raldajail hää tahe. Peetagu meele, et olud
ja reaalsus ise säevad tõkkeid, mida ei suu-
da ükski võim kõrvaldada, — kõigepäält
aga peetagu silmas, et kõik nõuab raha —
ja seda märksa rohkem, kui laulupidu tu-
lusid annab.

Siirdugem nüüd lühidalt ka nende eten-
duste juure, mis meil võimalik on tegela-
sile anda. Sel korral leidis aset tegelasile
kolm tasuta vaimulikku kontserti ja koori-
juhtidele üks tasuta sümfooniakontsert, ku-
na vabaõhuetendusele pääseti poole hinnaga.

Võib olla, sellest on vähe, kuid mida
oleks võimalik juure anda? On kõneldud
einest koorijuhtidele. Seda taheti korral-
dada, — kuid ei leitud ruume. Meil ei ole
veel saali, mis võimaldaks korraldada vii-
sakat koosviibimist 500. inimesele. Kõne all
olid „Estonia“ saalid, kuid nende väljäuiri-
misest keelduti kindlasti. On räägitud ei-

nest Lauulväljakul kusagil paviljonis. Kuid
lugupeetavad tegelased teavad ise, mis sel-
line koosviibimine sääli näitusekuuris oleks
olnud! Nüüd korraldati sümfooniakont-
sert, mis kahtlemata suutis rohkem paku-
da, tahaks vähemalt uskuda, et suutis roh-
kem pakkuda koorijuhtidele, kui suuresti
muusikahuvilistele.

Veel puudutagem ekslikku süüdistust,
nagu ei oleks koorijuhtidele antud küllalt
väarikaid kohti laulupeol istumiseks. See
ei vasta tõele: koorijuhtide tarvis oli reser-
veeritud küllaldaselt kohti II platsis, umbes
50 meetrit laululavast, millest teatati koori-
juhtidele ka pääproovidel ning kus ka vas-
tav siit oli üles pandud. Et osa koorijuhte
sellest teadlikud ei olnud, kuna nad hääks
ei arvanud pääproovidele ilmuda ja infor-
matsiooni kuulata, selles ei ole korraldajad
süüdi.

Mis puutub vaba aja kasutamisse, siis
olud selleks ette nähtud laulupeo esimese ja
kolmanda päeva hommikupoolsed. Ühegi
laulupeo puhul ei ole tegelasile antud sam-
al määral vaba aega, — kuid nüüd tuleb
välja, et seda siiski oli veel vähe. Kui an-
name vaba aega rohkem, siis pikendame
laulupeo aega! Sellega aga kindlasti ei olda
nõus.

Veel nurisetakse selle üle, et tegelasi ei
jäetud soovi kohaselt järgmiseks päevaks
pääle laulupidu linna. Kuid kuidas siis
need tegelased oleksid hiljem koju pääse-
nud? Ega ometi ei taheta nõuda, et raud-
tee mitme päeva jooksul suured rongid liik-
vel hoiab, täiesti teadmata seda, kui palju
tegelasi ühel või teisel päeval kavatseb ära
sõita! Jällegi nõutakse liiga palju, — ei
võeta arvesse, et raudtee on ala, kus on va-
jaline suur täpsus ja korralikkus, kus mi-
dagi ei saada juhusele rajada ning kus iga
veerev ratas ja iga kilomeeter maksab!

Lõpuks kokkuvõttes: nurisemisega olda-
gu veidi järelekaaluvam! Kahtlemata leidub
üht kui teist, mida tuleks teisiti ja pare-
mini korraldada, kuid kahtlemata leidub ka
üht ja teist, mida võimata on muuta. Ärgu
kaheldagu selles, et korraldajail ei leiduks
hääd tahet, kuid peetagu ka seda silmas, et
meie ei või asjaga liiga kaugele minna.

Unustatakse, et laulupeo korraldamine
ei ole kaugeltki mingi väike lõbuasi, et siin
aastaid inimesed töötavad parima tahtega,
suurima energiaga ning vaevast ja lõpuks
— süüdistustest hoolimata.

„Liig sageli unustatakse, et muusika
vallas on tähtsus enne kõike muusikaan-
dega isikuil. On neil filosoofilisi kalduvusi,
kirjanikuvaimukust, annet teaduse alal,

vormi- või värvitunnet — säälijuures aga
vale kuulmine, siis ei kõlba nad muusikas
ei kuhugi, ei millekski.”

(Jean Hüré)

Üldlaulupeo toimkondade esimeeste seletusi

E. Ruber, tootlus- ja majandustoitkondade esimees:

Enne kui asun puhtnimeliselt minule kuuluvate erialaliste küsimuste juure, tahaksin paari sõnaga peatuda üldistel asjaoludel, mis minu arusaamise järgi omavad suure tähtsuse ning milledest vaikides ei või mööda minna.

Üks neist oleks Lauluväljaku küsimus, mis isenesest moodustab vägagi raske ja keeruka probleemi.

Ei saa salata, et praegune Lauluväljak asub looduslikult kauneis tingimuses, mere ääres, amfiteatriliselt tõusva Lasnamäega, millelt avaneb suurepärase vaade merele, tagafooniks vaimustav Tallinna panoraam. Ka ei asu ta linnast sugugi liiga kaugel, on meie esinduslikuma tänava, Narva mnt. kaudu ligipääsetav, asub meie Presidendi residentsi, Kadrioru lossi lähedal. Ühe sõnaga — suurepärase koht. Kahju ainult, et kõige tähtsam asjaolu on ebaõnnestunud — akustika. See pole mitte minu ega kellegi teise üksiku isiku eriarvamine, vaid kõikide heliloojate ja tunnustatud muusikameeste ühine kategooriline otsus, et praegune Lauluväljak omab väga halva akustika, või õigemini üteldes, praegusel Lauluväljakul polegi akustikat. Selles kogesime veel kord kibedalt äsjamöödunud XI üldlaulupeol. Meie praegune Lauluväljak lagedal, ristlevate mere- tuulte võimuses ei koonda ettekannet põrmugi kuulajaskonnale, vaid hajutab selle igasse ilmakaare laiali. Ta ei võimalda põrmugi sattumast lauljaskonda kuulajaskonnaga kontakti, vaid pidurdab seda.

Mis selle all kannatab, on laulu mõju. Säärane erakorraline hiigelkoori ettekanne, mis toimub ainult iga viie aasta tagant, kaotab oma erakorralise ülesande, mida ta peaks pakkuma ja suudaks ka teises olukorras kindlasti täita. On ju see omaette haruldus. Nüüd aga läheb ettekandel kohutavalt suur osa kaduma vägevusest ja mõjust. Mul isiklikult tekib tahes-tahtmata arvamine, et meie üldlaulupeod sääraste asjaolude tõttu on kujunemas puht-rahvapidustusteks, masside kokkutuleku kohaks, mille puhul rahval põhjus ning võimalus avaneb pealinnal külastada, vaheldust leida. Nii aga kaob asja õige mõte ja sisu.

On vist igalühel veel selgesti mees 1923. a. praegusel Kadrioru Staadionil peetud VIII üldlaulupidu, millest mälestused kuulajale küll eluks ajaks kustumatuks jäävad, tänu

tookordse paiga akustikale. See oli tingitud just sellest vägevast laulu mõjust, mis masskoorilt ettekantuna lihtsalt rabas kuulajaid, andes neile täiel määralt seda, mida ta ootas ühelt hiiglaslikult kogult.

Seda mõju meie praegusel väljakul ei saavuta iialgi, mis ongi meie kurbloolsus ning mille tõttu meie üldlaulupidude mõte näib aegamööda kalduvat eemale punktist, kus ta peaks püsima, jättes rahva kaunis ükskõikseks. Usun kindlasti, et kui avaneks meil säärane võimalus, kus meie Lauluväljak võimaldaks kuulajail saada suuri elamus laulu ettekandest, oleks meil üldlaulupeole sõitjaid 100% rohkem.

Mis praegu eriti kannatab, on üldlaulupeo kava. Kurdetakse, et see on üldkooride osas liialt pikk, tehes lauljatele äraõppimisega raskusi ning minnes ka kuulajaskonnale igavaks, paljud laulud ei pääsevat mõjule, ei kõlbavat jne. Usun, et siin on jällegi suuresti süüdi sama akustikaküsimus. Võib olla, et hää akustikaga väljaku juures laulud, mis praegu mõjule ei pääse, muutuksid vägagi nauditavaks kuulajaskonnale, ning üldkoori esinemine paeluks oma vägevusega, oma laulu mõjuga kuulajaid märksa rohkem kui nüüd.

Pea seetõttu kõige tähtsamaks küsimuseks tulevaste üldlaulupidude korraldamisel just akustilise külje lahendamise. Kas praegune väljak selles mõttes midagi parandada annab, on aga küll vaevalt loota.

Mis puutub väliskooride ossa meie üldlaulupidudel, siis olen seda alati tuliselt pooldanud. Väliskoorid on ilusaks ja nauditavaks vahelduseks kuulajaskonnale. Väliskoorid on ühtlasi nagu ilusaiks tervituste toojaiks meie rahvuspüha puhul meie sõpradelt. Väliskooride kaudu külastab meid hulk sõpru, kelle kaudu meie oma kultuuri, oma rahva ja riigi saavutusi tutvustame maailmale ning kes võib-olla midu meile külla poleks tulnud. Väliskooride osa omab seega meie riiklikust-rahvuslikust seisukohast väljudes väga suure tähtsuse ning nende osavõttu meie üldlaulupidudest tuleks ainult arendada.

Ühtlasi saame seega ülevaate koorilaulu tasemest välismaal ning tutvume mitmete kultuurrahvaste eripärgelise loominguga, mis laiendab meie silmaringi, tõstes meis usku meie oma laulukultuuri.

Ei oleks vist siinjuures üleliigne mõte korraldada viie aasta pärast meie XII üldlaulupeol rahvusvahelist laulukooride võistlust.

millest igalt maalt ainult üks koor osa võtta võiks, kusjuures žürii koosneks nende rahvuste esindajaist, kelle koorid võistlustel esinevad. Kindlasti oleks see väga huvitav ja tervitatav. Ent seda selgitagu tulevik.

Nii lühidalt minu arvamised üldiste probleemide kohta, milledest enne erialalistes küsimuste juure asumist kuidagi vaikides ei saanud mööda minna. Need küsimused moodustavad minu arvamise järgi säärase põhialuse, millele baseerub terve meie üldlaulupidude kordaminek ja tulevik ning millede lahendamine seetõttu on hädatarviline.

Asudes nüüd eriküsimuste juure, peame kõigepealt märkima, et möödunud üldlaulupeo üheks rohkesti mitmesuguseid arvamisi tekitavaks probleemiks oli tootlustamine, mis on seda aga ka peagu alati olnud.

Kui üldse tootlustamisküsimust möödunud üldlaulupeol arutada, peame siin kindlate piiridega vahet tegema, jagades mainitud ala kaheks: üks — tootlustamine Lauluväljakul, mis allus Lauljate Liidule ja mille juures mõtlen peatuda pikemalt, ning teine — tootlustamine väljaspool Lauluväljakut, mille läbiviijaks ja korraldajaks oli Riiklik Propaganda Talitus, kellele allusid kõik avalikud tootlustamispunktid tänavail, tegelaste einelaudade korraldamine koolimajades, Naiskodukaitse jt. tegeliku läbiviimise juures. Mis puutub tootluskorralduse ala selgitamisse, siis võime seetõttu siinkohal kõnelda ainult tootlustamisest Lauluväljakul.

Tootlustamise korraldamine Lauluväljakul, mis on alati olnud üheks valusamaks punktiks, näitas meile jällegi kujukalt, et meie senine süsteem on vildak. Ei ole küll vist ühtegi üldlaulupidu möödunud, kus samad arvamised tagantjärele üles poleks kerkinud, kuid kui arvesse võtta säärase massi rahuldamisest, mis päälegi veel oleneb ilmastikust ja paljust muust, siis on mainitud küsimus ka tõesti üks raskemaid probleeme. Meie üldlaulupidudel, nagu seekordki, on tavali-seks kombeks saanud, et Lauljate Liit terve Lauluväljaku einelaudade pidamise õiguse on rentinud välja üksikule, üheleainsale ettevõtjale. Kujutlege aga olukorda, millesse satub ettevõtja. Nagu juba tähendasin, on säärase hiiglasmassi tootlustamine meie oludes, kus puuduvad suuremad kogemused, seotud väga suurte raskustega, üksikule isikule peagu võimatu. Päälegi asetab ettevõtja end kohutava riski ette — näiteks, kui äkki äpardub ilm! Kuhu mahutab ettevõtja säärasel puhul valmisostetud toidutagavarad?

Sellest on ka ettevõtjad ise teadlikud ning püüavad asjast igati üle saada. Ning nii tekib huvitav olukord, mis sarnaneb mõnes suhtes kindlustusseltside taktikale, kes võttes suure kohustuse, selle teiste seltside vahel ära jagab. Seda moodust on hakanud

meil ka praktiseerima ettevõtjad. Sõlmides lepped kõikide einelaudade pääle, rendivad nad nendest suure jao edasi väikeste osade kaupa, üksikutele isikutele, muidugi vägeva raha eest. Need, Lauljate Liidule täiesti tundmatud allüürnikud on aga oma väikeste võimaluste juures päämiselt huvitatud ainult sellest, kuidas lühikeses ajaga võimalikult suurt profiiti lüüa. Loomulikult tekitab see aga rahva poolt õigustatud nurinaid, sest vahendid, millistega rahvast einelauapidajate poolt teenitakse, jätvavad kindlasti paljugi soovida.

Mis samuti selle all kannatab, on Lauluväljak ise. Möödunud üldlaulupeol pidid veel pidustuste eelpäeval Lauljate Liidu juhatuse ja politseiprefekti nõudel paljud säärased väikesed laudade pidajad oma kuidagi kokku taotud putkad maha lõhkuma ja ümber ehitama. Muidugi ei lahenda see aga tootlustamisküsimust.

Arusaadav, et ka üldettevõtja on peagu võimetu nii suurt asja üksinda läbi viima. Säärase suurpidustuste ajal on kõigi vähegi kvalifitseeritud restorani personal niikui nii juba kinni, mille tõttu ettevõtja tahes tahtmata peab leppima teise- või kolmanda järgu ettekandjatega, kes sageli on selle pääl väljas, et ostjaskonnalt ebaõiglaselt rohkem raha enda kasuks sisse kasseerida.

Millega ka kuidagi rahule jääda ei või on järgmine asjaolu. Igal üldlaulupeol on Lauljate Liidul korda läinud välja kaubelda erieinelaud odavamate hindadega üldlaulupeo tegelastele. Selleks puhuks on valmistatud erihinnakirjad, mis paigutatud tegelaste jaoks eriti reserveeritud einelaudadesse. Nimetatud hinnakirjad olid üles võetud ka Lauljate Liidu ja einelaudade rentniku vahel sõlmitud lepingusse. Mis aga möödunud üldlaulupeol juhtus, oli see, et ettevõtja ei pidanud kinna kokkulepitud ja fikseeritud hindadest. Samuti ei pandud üles tegelaste einelaudadesse hinnakirju, mida Lauljate Liidu oma büroo üldlaulupeo ajal ise oli tegema sunnitud.

Kolmandaks ei müüdnud tegelaste einelaudades üksikuid aineid üldse, mis lauljatele hädatarvilised ning mis lepingus kui sunduslikud müügiproduktid olid ette nähtud, nagu soe tee, kohv ja muud, kuid millest ettevõtja enesele vähe kasu lootis. See andis aga möödunud üldlaulupeo külmade ilmade juures end rängasti tunda, kutsudes esile täiesti põhjendatud kaebusi ning nurinaid, mille põhjal Lauljate Liidu juhatuse ka vastavaid samme ettevõtja vastutusele võtmiseks on juba astunud.

Nagu seega üldiselt selgub, tuleks edaspidi tootlustamine Lauluväljakul viia läbi teistel alustel. On selge, et ikkagi üksik ettevõtja kõiki einelaudu ainult omal jõul kor-

raldada ei suuda, yahest mõni suuremaid so-
liidsemaid firmasid. Edasirentimise juures
allüürnikud, kes Lauljate Liidule on täiesti
tundmatu element, võivad tekitada aga ainult
mittemeeldivaid üllatusi. Kas poleks see-
tõttu õigem, kui Lauljate Liit juba kohe al-
guses ise omalt poolt üüriks välja Laulu-
väljaku einelaua osade kaupa. See võiks
sel puhul sündida soliidsete ettevõtete kau-
du, kellel oleks kanda ka väiksem risk.
Igal juhul oleks aga enam-vähem kindlusta-
tud kahtlase elemendi juurepääs. Vähemalt
oleks Lauljate Liidul enesel teada, kellega
tal tegemist. Samuti võidakse sellega palju
väljaku välimus, kuna einelaudade ehitami-
ne tuleks teostada Lauljate Liidu enese
poolt, nägusalt, ühtlase välimusega. Muidugi
vajab säärane asi palju kaalumist ning aru-
tamist, kuid minu arvamise järgi ning se-
niste kogemuste kohaselt on senisel viisil
üldlaulupeo väljaku üldtoitlustamist edaspi-
di küll väär korraldada.

N. Metslov — propagandatoimkonna esimees:

Võrreldes äsjamöödunud XI üldlaulupeo
propaganda ala korraldamist eelmise X
üldlaulupeo propagandaga, peab päris ava-
meelselt tunnistama, et seekordses ala lä-
biviimises oli märgata suuri edusamme.
Päämiseks põhjuseks oli selles ettevalmis-
tuste kavakindlus, mis andis väga tõhusaid
tulemusi. Muidugi ilmnis ka seekord puu-
dusi ja vigu, kuid neist oli suurem osa tin-
gitud meie olukorrast, mida tuleb võtta
paratamatusena. Oli aga ka muidugi asju,
mida võiks ja peakski tulevikus teisiti kor-
raldama.

Kõige suuremaks raskuseks oli seekord
kindlasti ajapuudus. Ehk küll propaganda
ala korraldamisega märksa varem algust
tehti, ning palju kavakindlamalt kui eel-
miste üldlaulupidude puhul, jäi see aga
siiski hiljaks. See asjaolu iseenesest ei ilm-
nenud mitte üksi propaganda ala korral-
damise juures, vaid nagu mulle näib, andis
see ennast ka muudel aladel tunda. Pro-
paganda alal torkas see vahest aga kõige
teravamalt silma. Eriti kannatas selle all
välispropaganda. Siseriiklik propaganda
suutis aga siiski täiel määral oma otstar-
vet täita, kuigi mõni asi veel süvenenumalt
ja tagajärjerikkamalt ennast korraldada
oleks annud. Mõtlen siinjuures just üld-
laulupeo rahvahulkadele lähedale viimist,
rahvamasside elustamist, selgitamist, sõna
tõsisel mõttes ülesraputamist. Siiski võis,
nagu tähendasin, kodumaise üldlaulupeo
propagandaga üldjoontes täiel määral ra-
hule jääda.

Mis puutub aga välismaisesse üldlaulu-
peo propagandasse, siis jäi see meil hil-
jaks. Välispropaganda peab ikkagi olema,
sõna tõsisel mõttes, aastate töö. Samuti
nõuab aga süstemaatne välispropaganda
sellisel määral raha, milliseid summasid
meie olude juures on täiesti võimatu välja
panna.

Välismaadel, eriti aga Skandinaavias,
kust melle tavaliselt kõige rohkem välis-
küllalisi võib oodata, on elustandard nii-
võrd kõrge, et meil oma võimaluste ja oma
rahakursiga sinna ligigi ei maksa minna.
Nii selgus just äsjamöödunud üldlaulupeo
propaganda ala korraldamisel, et peame
loodetavasti ka edaspidiseks kavakindlast
kuulutamisest välismaa ajalehtedes küll
loobuma. Kujutage ette, kui juba iseenesest
väga väike, ühekordne mõnerealine kuulu-
tus rootsi ajalehes meie rahas maksab üle
200 kr. On aga selge, et säärast ühekord-
set mõnerealist teadet, mis tavalisse aja-
lehe kuulutuste merre sõna tõsisel mõttes
ära upub, üldse mõtet avaldada pole. Kuid
kavakindlalt, tähelepanuäratavalt kuuluta-
da, et see mõju avaldaks, et sellel kuuluta-
misel ka tagajärgi oleks, mis ju õieti ongi
propaganda ja kuulutamise siht, meie liht-
salt ei suuda. Peame jätkma välismaise
kuulutamise lihtsalt kas tagaplaanile või
hoopis ära ning rohkem panema rõhku
brošüüride levitamisele, mida tuleks alata
aga märksa varem kui möödunud korral.
Samuti võiksid kõne alla tulla ka reklaam-
plakatid, ent needki peaksid palju varem
välja saadetama.

Näitena võiksin tuua Luzernis tuleval
aastal peetavad ülemaailmsed laskevõistlu-
sed, kuhu sõidab ka meie laskurite eliit. Ju-
ba möödunud suvel Luzernis viibides võisin
näha laskevõistluste reklaamplakateid
kõikjal, mis teatasid ja juhtisid inimeste
tähelepanu nendele suurvõistlustele.

Ükski inimene ei sõida kusagile välis-
maale oma lõbu pärast säärasel moel, et
täna loeb lehest mingis neljandas-viendas
riigis toimuvast huvitavast sündmusest ja
homme pakib kohvleid. Igaüks vajab mõt-
lemist, kalkuleerimist, arvestamist, and-
mete kogumist ja ettevalmistuste tegemist.
Selleni peab teda viima just propaganda.
See kõik võtab aga aega.

Tulles tagasi plakatite juure, tahaksin
ka siin ühte asjaolu märkida, mis jällegi
on tingitud ajapuudusest. Nimelt minu ar-
vamise järgi ei olnud meie üldlaulupeo
reklaamplakatid seekord mitte kuigi õn-
nestunud, mis aga üldiselt näib meil igal
üldlaulupeol korduvat. Kui nüüd sääraseid
reklaamplakateid saata välismaale ülespa-
nemiseks, siis uskuge, parem võiks need

Vaade XI. üldlaulupeo k

küll saatmata jätta. Kasu asemel võib see ainult kahju tuua.

Oleks eriti soovitatav, kui saaksime omale mingi kindla kvalifitseeritud üldlaulupeo standart-plakati, kindla üldlaulupidude embleemiga, milline küsimus aga jällegi on omaette probleem. Säärast plakati võiksime kasutada iga üldlaulupeo puhul, muidugi väikeste muudatustega. Sellel kujul iga üldlaulupeo puhul ilmudes, jääks see juba inimestele ajju, nii et rahvas ilma lugema hakkamata teaks, et tegu pole mingi paberossi reklaamiga vaid suure üldlaulupeoga. See plakat peaks aga välja pandama palju varem. Hiljem tuleksid muidugi ka teised plakatid veel pääle selle. Muidugi on aga kõikide nende reklaamplakate kohta kindel nõue, et need nii kunstiliselt kui ka reklaami mõttes peavad olema hääd, igatahes mitte säärasel tasemel kui äsjamöödunud XI üldlaulupeo plakatid. Ent polnud ju midagi parata. Ajapudusel olime sunnitud võtma sissesaadetute hulgast, kuna aega kauemaks valimiseks ei jatkunud.

Kui nüüd tahtmatult tõuseb küsimus, miks siis propaganda alaga nii hilja alati, siis peame siin märkima väga tähtsat asjaolu, millest see oli tingitud. Propaganda alal ei saa ju enne alata, kui ei teata asja enese üle midagi kindlat. Reklaam peab olema taktiline ja tõsioludele vastav, muidu võib juhtuda, et selle pääle kokku jooksnud välismaalased, tulles nagu maailma ime vaatamiseks, vägevast, taevasse küündivast reklaamist teevad meile välismaal hiljem säärast reklaami, mille tagajärjel ükski enam tulevikus meie üldlaulupidudele jalga ei tõsta. Sellest võtsime meie ka kinni ning püüdsime vastavat joont hoida. Ei saa ju enne midagi propageerida, kui kindlat aegagi ei teata. Tagajärjeks oli aga, et selle tõttu jäime kogu oma välismaise propagandaga hiljaks, mis aga põrmugi polnud tingitud propaganda-toimkonna tegevusest vaid üldisest hilinemisest.

Väike üllatav pettumus tabas meid veel teisest küljest. Millegipärast oldi meil paljudes ringkondades arvamisel, et välis-

oorile ja kuulajaskonnale

Foto Loigum

maalasi tuleb küllalt, kuhu me nad ainult paneme? Ning tagajärg oli see, et ei juletudki välisreklaami liiga suureks ajada. Lõpuresultaat aga kujunes teisiti ning paljud tublid Tallinna kodanikud pidid üldlaulupeo ajal asjatult viibima kodus arestis külaliste ootel.

Mis puutub propaganda korraldamise süsteemi, siis leian, et see tee, mille kaudu möödunud üldlaulupeo puhul käidi, on kõikumatult õige. Muidugi võib ju seda süsteemi arendada ja välja töötada, ent üldsuund peaks ikkagi jääma samaks.

Säärane üldine suur toimikond, millest võtsid osa esindajad väga mitmetelt aladelt, nagu Linnavalitsusest, ajalehtedest Välis-Eesti Ühingust, Reisubüroodest, Välisministeeriumist ja mujalt, omades väga suuri kogemusi, võis anda ja andiski kollegiaalse organina väga häid ning tarvilisi näpunäiteid ja juhtnööre asja tegelikele korraldajaile.

Tegelikuks läbiviijaks oli palgatud ametisse tehniline korraldaja, kellele allusid

hiljem abilised. Käesoleval korral oli propaganda ala tehniliseks korraldajaks prl. E. Viirsalu, kes minu arusaamise järgi sai oma tööga hakkama päris rahuldavalt.

Säärane töösüsteem, kus nõuandvaks organiks on suur ja laiaulatuslik kollegiaalne organ, kuhu koondatud väga laiad ringkonnast esindajad, on minu arusaamise järgi kõige õigem. Muidugi peaks aga töö algama palju varem, kui see möödunud korral aset leidis.

Minu arusaamise järgi peaksime 5-aastase üldlaulupeude vahe juures, juba eelmise üldlaulupeo lõppedes, hakkama mõtlema järgmise korraldamisele.

Propagandale igatahes kuluks vähemalt ära oma kaks aastat kavakindlat ja süvendatud tööd, et asja läbi viia. Muidu peab tahes-tahtmata jääma juhuslikkuse, hädaabitöö raamidesse.

Lisaksin siia juure veel ainult sõna „raha“, ilma milleta meie töö välismaal vaevalt võib vilja kanda.

M. K.

M. Ruubel — majutamistoimkonna esimees.

Asjamöödunud XI üldlauupeol tekitas laulupeoliste majutamine suuremaid raskusi kui vahest kunagi enne, kuna üldlaulupidu langes seekord ühte Võidupüha pidustuste puhul toimuva Kaitseliidu suurparaadiga.

Olgugi, et meeskaitseliitlased jäid ešeloni sisse, — tuli naiskodukaitsse, kodutütarde ja noorkotkaste jaoks ikkagi loovutada hulk koolimaju, mis meie uuemate ja korralikumate koolihoonete vähesuse tõttu iseenest löi väga suure lünga.

Teisest küljest aitas suurendada ruumide kitsikust veel asjaolu, et ei saanud kasutada just kesklinnas asuvaid suuremaid koolimaju, nagu endise Realkooli ja Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi hooned. Mitmete vanemate algkoolihoonete kasutamine muutus aga, nagu järelevaatamisel selgus, täiesti võimatuks, kuna nende ruumid ei vastanud hädatarvilistele nõuetele; puudusid pesemise abinõud, klosetid jne.

Suuresti andis ennast aga tunda asjaolu, et XI üldlauupeost võttis osa väliskoore märksa suuremal määral kui kunagi varemalt, mille tõttu kolmas üldlauupeo päev oli nagu rahvusvaheline laulupidu. Neid väliskülalisi, arvult ligi tuhat, pidi aga majutatama. Tuhat inimest ei ole iseenest kuigi palju, kui võtta aluseks majutamisviisi, millisel ööbisid meie oma kodumaa laulupeolised. Välismaalasi neis tingimustes ööbima panna ei peetud aga sobivaks. Ainsaks erandiks olid soomlased, kes ise soovisid magada lahtistel õgedel, ning mitte kottidel, nagu neile pakkusime.

Nii tuli väliskülaliste jaoks muretseda hulk voodeid ning aluskotte. Kuna aga Kaitseliidu suurparaadi tõttu sõjaväe voodid peaaegu kõik kodutütarde, naiskodukaitsse ja noorkotkaste all olid kinni, tegi see küsimus erilisi raskusi. Lõpuks saadi siiski asi kuidagi korraldada, ning hangiti sõjaväest 1000 aluskotti, aga ainult 400 voodit.

Selge on, et inimese magamisaseme jaoks pörandal lahtistel õgedel kulub märksa vähem ruumi, kui seda vooditesse paigutamise puhul. Ning nii tuligi, et arvult alla tuhandele väliskülalisest lauljale loovutasime uuemad ja mahutavuselt suuremad koolimajad, nagu, Prantsuse lütseum, Lenderi gümnaasium, Kodumajanduskool ja Lasnamäe algkool.

Kõik need asjaolud valmistasid oma kodumaa lauljaspere majutamisel erilist muret, olles ühtlasi põhjuseks, miks paljude lauljate-mängijate öökorterid kesklinnast

võib-olla veidi kaugel asusid. Siiski ei olnud selle üle nurinaid kuulda. Kõik koorid leppisid neile antud ruumidega.

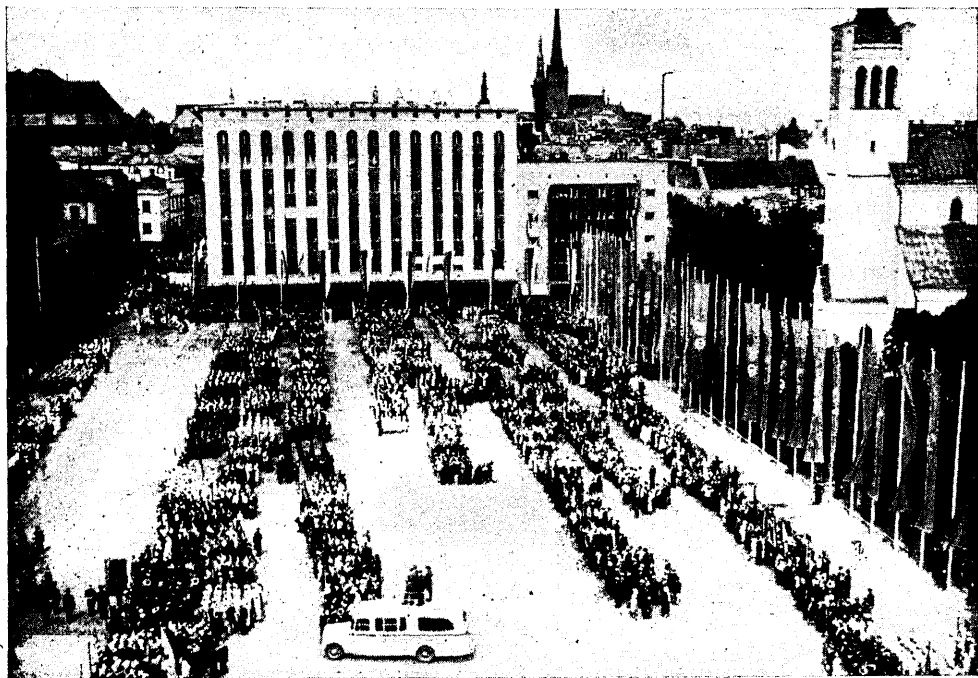
Korterisse paigutamisel oli esialgu kavatsus paigutada mehi ja naisi eraldi ruumidesse. Siin aga selgus, et mitmed koorid olid koguni selle vastu, soovides et omanurga inimesed, nii naised kui ka mehed, oleksid ühisel ruumis.

Mis puutub asjadesse, nagu kirjutab „Muusikalehes“ nr. 9 s. a. härra Paomets, et lauljatel, kes polnud end ühiskorterites registreerinud, sekeldusi tekkis sääl ööbimisega, on täiesti loomulik, kuid paratamatu.

Õlgi osteti 85.000 kg., eeldusega 6 kg. igale lauljale, milline norm osutus ka täiesti nõuetele vastavaks. 12.000 kg. sellest läks aga väliskoорidele. Kõik ruumid koolimajades olid plaanikindlalt mõõdetud, ning jaotatud kooride vahel, iga koori asukoht ühes asemetega kindlaks määratud, vastavalt aga muidugi ülesantud arvule. Loomulik, kui nüüd, nagu härra Paomets kirjutab, mõningast koorist ainult üksikud ühiskorteris ööbijatena olid registreeritud, mis küll haruldane, ning kui terve koor äkitselt öökorterisse sisse vajus, oli olukord muidugi rumal, kuna polnud ju etteteatamatult tulejate jaoks ruumi ega põhku. Ennast varem registreerinute seas tekitas see aga loomulikult nurinat, kuna kannatasid pääasjalikult just nemad. Muidugi saadi sellest ka hää tahtmise juures üle, kuid kes siin süüdi oli?

Mis puutub üldse magamisvõimalustesse, siis oldi sunnitud asetama omad inimesed eelmiste aastate eeskujul magamiseks lahtistele põhkudele. Sinna polnud midagi parata, olgugi et säärane nähe on iseenest vähenõudlik. Lauljad, kes peavad ilmuma üldlauupeole puhtais, heledais rõõmsais rahvarõivais või erilises vormirõivastuses — suuremalt jaolt naispere — ei saa end küllaldaselt korras hoida.

Parata pole midagi. Selle üle on enne üldlaulupidu palju räägitud ja päid murdud, kuid mingit pääseteed leida ei õnnestunud, ning tulevikukski on seda raske ennustada. Võib-olla avaneb tulevikus võimalus võtta tarvitusele erilised pakust paberist valmistatud magamiskotid, nagu seda välismaal mõnel pool juba tehakse, ent see on senini meie ja meie majanduslike võimete jaoks tulevikumuusika. Õnneks olid põhud seekord paremad kui varemalt. Ka oli asetete valmistamine antud ettevõtjale ja mitte kooliteenijale, nagu eelmiste üldlaulupidude puhul, ning see osutus otstarbekohaseks, kuna asemed olid märksa paremini tehtud kui varem.

Lauljate riivid Vabadusväljakul

Foto Loigum

Nurinaid selle kohta ei kuulnud kusa-gilt.

Mis puutub lauljate ülalpidamisse ühis-kortereis, siis rahuldas see täiel määral. Lauljate ülespidamine oli väga korralik. Mingisuguseid erilisi korrarikkumisi ei

tulnud ette peagu üldse, samuti ei ol-nud märgata alkoholi tarvitamist öökortereis. Ka läbisaamine kooliteenijatega oli üldiselt häa, nii et mingisuguseid aru-saamatusi või nurinaid senini kuulda pole olnud.

Poola

Varssavis „Kurjer Paranny” veergudel pärast meie laulupidu ilmus pikem artikkel Eestis külalisena viibinud poola ajakirjani-kult Konstanty Regamey'lt. Ta kirjutab:

„Minnes Eesti XI üldlaulupeo kontserdi-le, hakkasin kahtlema ametliku statistika andmetes, mille järgi Eesti rahvaarv on 1.131.125. Lugematud rahvahulgad, kes ruttasid ilusa Kadrioru pargi kõrval asu-vale laulustaadionile, lasksid seda arvu pal-ju suuremana paista.

Välisajakirjandus Eesti XI üldlaulupeost

Laululava pakkus imponeerivat pilti. Hiiglaslik poodium mahutas ligi 18.000 laul-jat kõigist Eesti maakohadest, mitmevär-vilises ja erakorraliselt maalilises rahvarõi-vastuses. Laulmist kuulas vähemalt 50.000 isikut, kes tihedalt täitsid määratusuure tagant ülespoole tõusvate murukallakute-ga staadioni.

Selles mitmevärvilises liikumas ja ebata-valiselt — nagu lõunamaiselt — elavas massis oli raske eraldada tegelasi kuulaja-

test. Rahvarõivad olid tihedalt külvatud ka päältvaatajate hulka, rahvarõivais olid ka võimukandjate perekonnaliikmed, millega nähtavasti teadlikult kriipsutati alla Eesti ühiskondlikku ühtlust.

Kooride poolt ettekantavad helinid olid hästi tuttavad kuulajatele ja iga kontserdi lõpul kaks rahvalaulu lauldi ühiselt: koorid, publik ja võimukandjad.

Selles peitubki Eesti laulupidude tõelik olemus, et siin, nagu jutuajamisel ajakirjanikega mainis Pääminister Eenpalu, ei ole tegemist niipalju esinemiste saavutusega ega kontsertidega sõna harilikus mõttes, vaid palju enam ühiskondliku ja rahvusliku ühinemise ühises laulus.

Edasi räägitakse laulupidude tähtsusest meie rahva raskel päevil võõra surve all ning nende edasikehtmisest iseseisvuse saamisel.

„Ka iseseisvuse ajal laulupeod ei kaotanud oma tähtsust. Nad hakkasid aset leidma iga viie aasta järele, koondades igal korral järjest suuremal arvul tegelasi ja kuulajaid, kujunedes kohaks kõigi alade ja rahvaklasside ühendamisega ühiseks peoks ja dokumendiks järjest rohkema arvuliselt tulevatele väliskülastajatele — tõendusena rahva elulisusest ja ühtlusest. Need kogunemised annavad eestlastele ka võimalust alla kriipsutada lojaalsuse ja sõpruse tundeid kõigi naabermaade vastu. Ovatsioonid, millega tervitati välismaa koore, omasid otsekohese võltsimatu ilme. Eriti meid liigutavad olid hüüded „Niech zyje Polska“, mida Eesti koorid esitasid poola keeles, kui lavale ilmus poola külastajate koor.“

„Fakt, et ühiskondlikud ja poliitilised tegurid mängivad kaunis suurt osa laulupidudel, ei tähenda siiski, et puhtkunstiline külg oleks jäänud tagaplaanile. Laulupeo ettevalmistused kestavad mitu aastat, mis annab aukartustäratavaid tagajärgi. Rütmi ja intonatsiooni täpsus, millega laulab 18.000 inimest, dünaamiliste liikumiste suurepärase tasakaalustamine, häälte värskus ja puhtus annavad parima tunnistuse Eesti musikaalsusest.“

„Imponeeriv oli laulupeo korraldus. Kuna umbkaudsete arvestuste järgi sisseõitjate üldarv oli ligi 100.000 — peagu teist nii palju, kui on elanikke Tallinnas — oli eriti korteriküsimus komplitseeritud. Need raskused lahendati eeskujulikult, mille tõenduseks võiks olla fakt, et saabuvatele ajakirjanikele juba Eesti piiril teatati, kus neil tuleb elada. Kogu meie Tallinnas viibimise ajal hoolitsesid meie eest väga armastusväärsed, taktilised ja energilised Välisministeeriumi ametnikud, ning kõigi kommunikatsioonid ja varustuse küsimuste eest oli õigel ajal muretsetud. Külastajatele võimaldati mitte ainult osa

võtta kõigist laulupeoga ühenduses olevatest kunstlistest ja poliitilistest ettevõtetest, vaid kergendati nii ilusa ja meil turistikust vaatepunktist mitte küllaldaselt hinnatud linna, nagu seda on Tallinn, vaatlemist. Samuti võimaldati näha teisi Eesti ilusaid kohti.“

Kirjanduse ja kunsti nädalalehes „Prosto z mostu“ kirjeldab sama autor samaladailiselt nähtuna meie laulupidustust. Siin ta aga kriipsutab alla Tallinna kui turistikust seisukohast huvitavat linna säilinud vanapära.

„Mitte vähestes, isegi turistikus mõttes kuulsates linnades imetletakse igat torni XIII sajandist kui baharilliikku mälestus-märki. Tallinnas aga moodustavad need linna kõige harilikuma osa, kerkides igal sammul, kasvades välja uute ehitiste blokkidest, paistes läbi platside ja parkide rohelistest. Nad omavad õige autentsuse pitsati, ei ole rikutud odava rekonstruktsiooniga, nagu näiteks ristirüütli loss Malborgis või kuulus Carcassonne.“

„Nende müüride vahel hargnevad kõverd, stiilsed uute ehitistega mitte rikutud Vana-Tallinna tänavad, ilusate portaalidega, valjude kirikutega, algupäraste majadega, mis on näinud Hansa hiigluse aegu. Gooti stiili raekojas ja börsimajas veel tänapäevalgi toimub tegevus samades saalides kui vanasti. Ühes neist majust asub 1422. a. tegutsev apteek. Igal sammul tundub loomulik ja vahenditu side keskajaga.“

Saksa

Peagu kõik meie möödnud laulupeo üle sõnavõtavad saksa lehed eranditult vaatavad seda üritust mitte niivõrd kunstilisest kui poliitilisest seisukohast. Toome sellegipärast ülevaate, kuna see siiski võiks ka meie lugejaskonda huvitada.

„Neues Wiener Tagblatt“ annab 2.—3. juuni numbreis pikema kirjutise oma laulupeo puhul koha päälle saadetud erikirjasatja sulest.

Et oma lugejaskonnale luua terviklikku pilti Eesti maast ja rahvast, räägitakse meie geograafilisest asendist ja poliitilisest orientatsioonist. Kirjutis omab erapooletu ilme ning suhtub soojusega meie kõigisse üritussisse.

„Pole kahtlust: oma 20. aasta iseseisvuse järele on Balti riigid sattunud uude poliitilisse liikumisse. Versaille ja Genfi kontseptsioon — nende riikide tekitaja — on kaotanud usutavuse. See aga sunnib Balti riike reviderama omi välispoliitilisi suhteid. Genfi kollektiivi asemele on astunud neutra-

Esimeste üldlaulupidude lauljad

Foto Loigum

liteet, mis põhjened oma tahtel ja jõul. Neutraliteet aga on tõsiasi vaid siis, kui tema taga seisab jõud. Muidu ta jääb vaid vagaks sooviks. Et näha soove ja tõsiasju, oligi selle reisu eesmärk Eestisse, sest just Tallinnas on sammutud kõige kaugemale mainitud uuel liinil.“

„Kus võidakse üht rahvast paremini uurida, kui tema suurtel rahvuslikel pidustusel ja rahva manifestatsioonel. Eesti suur rahva-eneiseavaldus toimub iga viie aasta järele peetaval laulupeol. Samal ajal demonstreerib ka Kaitseliit — poolmilitaristlik-vabatahtlik organisatsioon, millega eesti rahvas on loonud enesele sisemise ja välise julgeoleku instrumenti. Laulupidu on rahvuse ärkamise sümboliks, Kaitseliit kehas tab riikliku ja rahvusliku enesemääramise tahet.“

Vaadeldakse ajalooliselt meie laulupidusid ja nende tähtsust ärkamisajal ning üteldakse meie iseseisvusaja laulupidudest: „Need eesti laulupeod on kujunenud kunstkoorilaulu ja muusikaliste tippsaavutiste taimeavadeks ning võivad ses suhtes võistelda Euroopa parimate kooridega. Need

peod on ühe rahva viie aasta järele korduv „väe ülevaade“, kes end on kokku kogunud ja edukalt sammunud läbi võidutee. Vanade rahvalaulude kõrval seisavad uued vabaduslaulud, ning eesti muusikakultuur on tunginud välja oma sümfooniateni, ooperini.

„Laulu kõrval on rõivastus see väline külg, millega noor Eesti oma „univormi“ näitab. Vabariigi Presidendi eest mööduvad mitme tunni kestel lauljad ja lauljatarid omanurga maalilistes rõivastes. Ehitud lilledega, neid nad möödumisel hõisates piluvad Presidendile ja suurele sõdurile kindral Laidonerile. Üle Vabadusväljaku kõlavad vanad rahvaryssid, nendega segunevad traagilised slaavi meloodiad ning tuttavad saksa sõjaväemarssid. Just selles kirevas meloodiarikkuses nähtub piirimaa saatus, mis on kujunenud sääduseks Eesti rahvale.

Nendest jõududest ongi saanud Eesti kasvamispiinda. Rahvuslikust tahtest siiski ei piisa. Jõud ja valmisolek on tingimatuks vajaduseks rahvuse olemasolus. Et seda Eesti rahval on, näitas Kaitseliidu möödamarssimine.“

Artiklis räägitakse, et mitte ainult mehed, vaid peagu kogu rahvas on organiseeritud oma kodupaika vajaduse korral kaitsma.

„Iga mees ja naine seisab riigi enesemääramise teenistuses. See algab nooremaist aastaist ning lõpeb surivoodil. Kui Vabadussõja aastail Kaitseliit seisis riigi sisemise korra stabiliseerimise teenistuses ning enamuse tõrjes, siis tänapäeval ta on valvest välise hädaohu vältimiseks.

Sellepärast on mõistetav, et igal kaitseliitlasel on oma tulirelv kodus ning iga mees teab, kus seista häda korral. On ilus nähe ühe rahva seesmise tervise tunnistusest, kui valitsus julgesti usaldada võib relvad oma meeste kätte.

Kirjutise autor mainib, et Kaitseliidu marssimist ei saa kõrvutada sõjaväe sammumisega. „Võib märgata, et need mehed on harjunud vähem liikuma kolonnis kui sammuma adra taga. Suured, tugevad käed haaravad püssi nagu labida vart. Aga nad võivad hästi lasta. Ülemaailmsel laskevõistlusel nad tõid oma kodumaale suurima arvu võite.“ Kirjutise autor mainib ka vähemusrahvaste probleemi.

Eesti valitsuse kaugelenägellikkus olevat loonud olukorra, mis tegevat au Eesti rii-gile.

Siiski olevat minevikust jäänud veel lahendamatu probleeme, mis kandvat aga vähem asjalikku kui psüühilist ilmet ning ajajooksul võtvat oma loomuliku lahenduse.

Artikli lõpus autor mainib hääd läbisäämist Eesti ja Saksamaa vahel. Riigisaks-lane olevat meil häämeeli nähtud külaline.

Oma poliitikas olevat Eesti teerajajaks Balti riikide vabastamiseks Genfi süsteemi hädaohlikust pinevusest.

„20 aasta jooksul Eesti on näidanud, et ta mitte ainult elada ei suuda, vaid ka elama peab.“

„Berliner Tageblattis“ räägitakse üksikasjaliselt laulupidude tekkimisest ja nende arengust, kirjeldatakse rongikäiku, laulupeo algust ja jaanituld. Berliinis ilmuv „Germania“ toob ära „Revalsche Zeitung“ ter-vitused meie laulupeo puhul.

Võtavad veel sõna „Hamburger Nachrichten“, „Kasseler Post“, „Fränkischer Kurier“, „Magdeburger Zeitung“ j. t.

Itaalia

Itaalia ajakiri „Il Polesine Fascista“ lau-sub: „Eestis, Tallinnas korraldatakse iga viie aasta järele suur laulupidu, milleks kokku tulevad kogu maa arvurikkad laulu- ja muusikakoored. — Ettevalmistus ja propa-gandatööd on kestnud kolm aastat, eriti ringhäälingu kaudu, kes korraldas erilisi kursusi koorijuhtidele. Tuleb konstateerida, et sel rahval, kuigi tal ei ole suurt muusika-ajalugu, on olemas oma koorilaulu tradit-sioon. Itaaliale selle vastu, kes omab kõige suurepärasema mitmehääle laulu traditsiooni, keskajalisest liturgiast kuni Palestri-na’ni ja Monteverde’ni, puuduvad laulukoo-rid ja meie mitmehäälsed meistriteosed on määratud ettekandmiseks ja imetlemiseks teiste poolt.“

Kaks juubelit Estonia orkestris

Möödunud kuul tähistasid kaks üldtun-tud ja tunnustatud „Estonia“ operior-kestri tüsedamat tala, Bernhard Lukk ja Anton Schutinsky, oma 25. aastast tegevusjuubelit „Estonia“ teatri teenistu-ses. „Estonia“ teatri juhatus, hinnates kõrgelt nende suuri teeneid, nimetas mõle-mad tublid töömehed „Estonia“ teenelis-teks orkestrantideks. Seda tiitlit kannav-d „Estonia“ orkestris ainult üksikud, mis tõstab eriti selle väärtust. 25 aastat on ikkagi juba inimese eluea kohta pikk, võiks ütelda hiiglapikk aeg.

Külastame juubilare just pühapäeval pääle „Mazepa“ päevast etendust. Orkest-

riroom, täis askeldust ja sagimist, veel rohkem aga täis suitsu, võtab meid vastu. Igaüks tõttab minema. Tabame esiteks Bernhard Luku orkestriruumis, kus ta parajasti korraldab oma pille, ning asume asja juure. Nagu selgub, on B. Lukul veel eriline tähtpäev, ning selletõttu kahjuks äärmiselt kiire, kuna pühitseb just samal päeval oma 20-aastast pulmapäeva, ning kodus ootavad külalised. Siin aga sõbrad, kes samuti külalistena kolleegi tähtpäevast palutud osa võtma, ootavad pikisilmi juu-bilariga üheskoos kojuminekut. Sellest ei saa end aga lasta heidutada, ning lahke ja vastutulelik, nagu alati, naeratab

kahekordne juubilar üteldes: „Ega katki pole midagi, — kui küllalised nii kaua oodanud, ootavad edasi kah.”

Nagu selgub, on Bernhard Lukk sündinud 17. juulil 1886. a. omaks imestuseks Tuhala vallas. Jah just „omaks imestuseks”, kuna kogu aeg oli perekonna andmete põhjal arvatud, et sünnikohaks on Tallinn. Nüüd aga perekonnakirju korraldades selgus asjaolu. B. Lukk ise ei teagi, kus see niinimetatud Tuhala vald peaks asuma. „Mine võta kinni, kus õigus — ja on see siis ka üldse nii tähtis,” naeratab juubilar ise hääsüdamlikult.

Esimese kokkupuute muusikaga sai juubilar Tallinnas Kreiskoolis, mis asus tollal Pikas tänavas. Koolil oli oma puhkpilliorkester. Asi huvitas poissi ning varsti hakkaski hoolas klarneti õppimine. Oma-des juba aegamööda suurema mängu-õukuse, hakkas B. Lukk ühtlasi kaasa lööma väljaspool kooli seltside orkestreis, nii esialgu „Valvajas”, kus juhtis keegi Ertis ning siis „Lootuses”, olles ise ikka veel koolipoiss. Kooli lõpetades sai kohe õige tasakalukal ja praegusele ametile hoopis vastandlikul alal. Oli 6. jsk. rahukohtuniku juures tõlgiks ning kirjutaja abiks. Ent ega siis sellepärast muusikat unustatud. Seltsides mängis noor B. Lukk ikka edasi, kuni äkitselt tuligi murrang, mis paiskas mehe oma õigele teele.

Nimelt mängis Tallinnas tol ajal mingisugune naisorkester „Wiener Damenkapelle” kellegi Reichmann'i juhatusel. Too orkester oli õige tuntud ning omas majanduslikult võrdlemisi hääd väljavaated, rännates ringi mööda Venemaa kuurorte ja lõbustuskohiti. Klarnetimängija koht vabanes äkki ning nii juhtuski, et praegune „Estonia” teatri juubilar ja E. V. Tallinna Konservatooriumi klarnetiklassi õpetaja teenis oma esimese elukutselise leiva muusikuna naisorkestris! B. Lukk naerab ise ka, kui mõtleb tagasi nendele aegadele, mis möödusid rännates naisorkestriga mööda Venemaad. Siis saadi angažment Peterburgi Zooloogia Aeda, kuhu jääd kauemaks ajaks.

Sääll hooaja lõppedes tekkis soov hakata süstemaatiliselt muusikat õppima. Kuna majanduslikud võimalused selleks puudusid, astus B. Lukk õppetstarbel Keiserliku Merekaardiväkke, milline tol ajal omas vägeva orkestri ning võimaldas oma liikmetele püsiva õppimise. Töötades kolm aastat, võttis B. Lukk ühtlasi ka kogu aeg eratunde, nii Odessa muusikaproffessor Fiedler'i ja teiste juures. Lõpetades sääll õpingud, astus välja mereväest ning algas jällegi reis laial Venemaal, päämiselt möö-

da kuurorte, kuni saabus ühel hääll päeval kutse Tallinnast notar J. Linnamäelt tulla „Estonia” orkestrisse. Tallinna muusikaringkonnad olid juba tutvunud B. Lukuga tema esinemise ajal Saksa teatris mõni aasta varem.

„Ega see rändurielu polnud ka midagi.” Nii jutustab juubilar muheledes, kuidas kunagi mängides Kislovodskis, Kaukasuses, angažmndi lõppedes selgus, et töötasu juba avansina kõik oli välja võetud ja elamiseks ära tarvitatud. Ent Peterburki pidi kuidagi viisi jõudma, kuna sääll ootasid angažmendid. No, mis teha? Raha taskus pole ning vahemaa Kaukasusest Peterburgini jalakäimiseks ikka vist pikk! Ent oli õne! Äkitselt tuli pakkumine sääll, kust keegi ei võinud arvata. Moskva ooper läks tol ajal ringreisule Vladikavkasi ning sinna angažeeriti B. Lukk ja asi oligi korras.

Tüütas ära säärane elu ning häämeelega asus juubilar 1913. aasta kevadel Tallinna „Estonia” orkestrisse, kuhu on jäänud püsima senini, kujunedes üheks „Estonia” ooperiorkestri alusvaraks, kellela raske on „Estonia” orkestrit ette kujutada. Aastast 1919 on B. Lukk ühtlasi tegev ka E. V. Tallinna Konservatooriumis klarnetiklassi õppejõuna, nii et tuleval aastal tuleb sääll samuti juubel, küll aga 20-aastane. Nii et juubel juubeli otsa, kokku kohe kolm.

Soovime veelkord õnne ja kõike hääd ning märkame ehmatusega, et olen siiski tubli poole tunni juubilaril ära viitnud. Ent ta ei pahanda põrmugi. Otse selle vastu. Olgugi, et sõbrad kärsitult ootavad, naeratab koguni lahkelt: „Mis te nüüd? Pole viga midagi!”

Väljudes orkestriruumist pörkan vastu teise „pääsüüdlasega” A. Schutinsky'ga, ning ega midagi, ka tema peab oma „pattu kahetsema.” Asun aga jaole.

„No, mis mul ikka enesest rääkida on,” põikleb juubilar algul kõrvale, ent nähes, et igast inimesest ikka nii kergelt lahti ei saa, annab alla ning pikkamööda hakkab jutt arenema.

Anton Schutinsky on sündinud 21. sept. 1890. a. koguni Riias. Muusika huvitas poissi juba varakult ning poisi esimeseks instrumendiks oli viiul.

Astudes Riia reaalkooli hakkas A. Schutinsky õppima metsasarve. Tüdines aga sellest juba kolme nädala pärast, viskas pilli nurka ning võttis klarneti. Mängis vahvalt kooliorkestris klarnetit terve aasta, siis oli ka sellest isu täis ja järjekorras tuli flööt, oma õige instrument, mille juure ka A. Schutinsky kuni senini on

jäänud ning millega ka ta oma juubelit peab. Juubilar naeratab ise ka, kui seda ringkäiku meele tuletab, ent ütleb ise: „Ega tea, milleks jälle see hää oli?”

Lõpetades õppimise reaalkoolis, astus A. Schutinsky mitte muusikakooli, vaid koguni kunstikooli, kus hakkas õppima maalimist. Ning läks aega, enne kui saatus virutas noormehe oma õigele alale, juhtides ta Riia Keiserlikku Muusikakooli. Õppis sääl Riia ooperi I-se flötisti, sakslase Jung'i juhatusel. Lõpetades muusikakooli 1909. a. asus Tallinna Saksa teatri orkestrisse.

Tallinnast siirdus nagu tema kaasjuubilargi laiale Venemaale, kus mängis sümfooniaorkestris, ühtlasi ka kuulsas Pavlovski orkestris.

1913. aastal asus jällegi Tallinna, „Estonia” teatri orkestrisse. Sõja ajal sõitis koos oma kaasjuubilariga Peterburki, kus mängisid mõlemad kuulsas Maria Teatris, ühtlasi õppides hoolega. Olid ju Peterburgis, kui suuremas keskses, arenemisvõimalused hoopis avaramad. 1918. aastal saabus Schutinsky Riiga ja kohe edasi Tallinna, tuttavasse „Estoniasse” tagasi.

Siia on jäänud pidama kuni senini, ning ega vist enam veerema tahagi minna, nagu juubilar arvab. 1918. aastast oli A. Schu-

tinsky ühtlasi õppejõuks E. V. Tallinna Konservatooriumis, kuni kolm aastat tagasi oli sunnitud säält terviselikel põhjustel lahkuma.

Naeratades jutustab juubilar juhusest Lõuna-Venemaal, mis huvitaval kombel peagu täiesti analoogiline B. Luku looga Kaukasuses. Tuleb välja vist, nagu arvab juubilargi, et säärased lood muusikameestele Venemaal tol ajal olid õige tavalsed, ning ega nüüdki palju parem pole Muusikamehe ainus tõsine sõber on olnud alati ja on seda ikka rahahäda. Nimelt Aluštasa, Mustamere ääres, mängides juhtus nii, et lõppes angažment koos rahaga. Taskus vaid üks rubla. Oli aga tarvis kindlasti olla kiiresti Jaltas, kus pidi mängima sümfooniaorkestris. Vahemaa oma 45 versta vähemalt. Mis teha? Kas või mine jala, ning saigi mindud. Teel puhatas jalgu, söidab mööda auto. Seesistuja daam küsib, mida see mees sääll teeveeres istub. Seletanud oma loo, paluti pääle, ning oldi uhkelt ja väga noobliitki Jaltas. Öne vaid peab olema!

Küsimisele, kuidas A. Schutinsky oma eluga ka rahul on, vastab juubilar naeratades: „Noh, mis ikka, pole viga erilist. Talvel mängin siin, suvel püüan kala, see on mu hing. Näete, võtan varsti uue nimegi — Sulgar. Paberid ja avaldused juba ammu sees.”

Politseinik ühtlasi ka laulumees

Politseinik, korralvur ja laulumees. Uskumatuna tundub, et mehed, kellede töö neid kohustab ööd kui päevad olema valvel kodaniku julgeoleku ja hääolu kaitseks, leiavad aega ja tahtmist tegutseda lauluga. Ometi on see nii. 29. oktoobril s. a. korraldas Tallinna Politseiametnike Kogu Tallinnas „Estonia” kontsertsaalis ettekannete õhtu, mis oli ühtlasi ka politsei meeskoori 5. aastapäeva juubelikontserdiks. Lubatagu sel puhul pilku heita tagasi selle koori asutamise ja arenemise käigule.

Eesti riik sündis segastel aegadel, mil rahvas oli nakatatud revolutsioonilisest liikumisest ja oma mõtteviisilt vaenulik igale takistavale tegurile tema isiklikus vabaduses ning seepärast polnud politseinikel riigi algaastail sugugi kerge. Asudes politsei organiseerimisele, tolleaegne siseminister ja praegune Pääminister K. Eenpalu säadis

üles põhimõtte: eesti politseid arendada selles suunas, et kodanikud teda mitte ainult ei kardaks, vaid ka austaks ja temast lugu peaks. Selle põhimõtte õige edasiarendamine politseijuhtide poolt on viinud meie politsei rahvale lähedaseks, sõbraks. Eesmärgi saavutamisel on politseijuhid eriti rõhku pannud politseiteenistuses seisvate isikute kultuuriliste huvide arendamisele, mis ei võimalda ainult vaheldust kohustusrikkale korralvuri tööle, vaid aitab süvendada hääd vahekorda kodanikega.

Teiste kultuuriliste ürituste kõrval kutsuti ellu 1. novembril 1933. a. praeguse Tartu, endise Tallinna-Harju prefekti Roovere poolt meeskoor. Alul töötas koor iseiseiva organisatsioonina Tallinna-Harju prefektuuri juures. Hiljem Tallinna Politseispordiringi allorganina ja nüüd koos politseiorkestriga Tallinna Politseiametnike

Tallinna Politseiametnike Kogu meeskoor

Kogu Muusika- ja Laulusektsioonina. Oma ülesande tähtsusest aru saades on laulukoor täiel määral täitnud tema päale pandud lootused — lähendada politseid rahvale. Laulu osatähtsus selles, et rahva lugupidamine politsei vastu eriti viimastel aastatel on tõusnud, ei ole sugugi väike. Miks just laul politseinikelt teda lähendab rahvale, see põhjeneb meie rahva hingeelul. Eestlane ei tunne teist südamele lähedamat hinge sügavuse väljendust kui laul, sest oleme laulja rahvas. Lauldes oleme endile kätte võidelnud vabaduse. Päämiselt lauldes on põlvest-põlve edasi kantud esivanemate kustumata vabadusiha, mis meidki kihutanud sangarlike tegudele vabadusvõitluses.

Laulu kui vaheldust raskes teenistuses ja kui otstarbekat tegurit politseinike rahvale lähendamisel on kõrgelt hinnanud pääminister K. Eenpalu ja siseminister R. Veermäe, andes laulukoori edukaks edasijõudmiseks oma lahketa kaasabi ja hindava tunnustuse. Nii avaldas Siseminister politseidirektorina oma kõrge hinnangu laulukoorile käskkirjas nr. 39, 22. veebruarist 1935. a. järgmiselt: „See võrdlemisi noor ettevõtte — koor on asutatud 1933. aasta lõpul — lisandab väärtusliku lüli politseiametnike endarenduslikele ja kultuurilistele üritustele. Hinnates seesuguseid harrastusi kõrgelt, kui austamisväärtet püüet õllistada ja rikastada oma siseelu ja luua vajalist vaheldust hinge kalestavale teenistuskohuste

täitmisele, näen teiest küljest selles ka hädad vahendit politsei lähendamiseks rahvale. Väljudes nii ühest kui teisest seisukohast peab tunnustama mainitud harrastust politseiperes väga soovitavaks ja järeltegemise väärsaks, sääl kus olud seda vähegi võimaldavad.“

Juhtide poolt ülesäetud põhimõtte teostamisele on laulukoor täie hinge ja andumusega kaasa aitanud, tõustes pidevalt oma laulukultuurilisel tasemel, koori juhi Herbert Roosma energilisel juhtimisel, kes koori tema asutamise praeguseni on juhtinud. Koorile on õnneks, et teda juba algusest pääl juhivad vilunud isik, kes ise politseiteenistuses olles on lähedane politseinike muredele ja raskustele ning kellel jätkub energiat kõikide kaasatõmbamiseks ja virgutamiseks. Kõige suurema tähtsuse koori edukaks arendamiseks omab lauljate armastus asja vastu, ning koorijuhhi raugemata tööind. Seda huvi ja taht sisendas koorile tema ellukutsumisel prefekt Roovere. Praegune prefekt Reimo oma abidega on suutnud hääsoovlikkusega ja soodustustega lauljatesse süvendada seda taht ja huvi. Tallinna Politseiametnike Kogu Muusika ja Laulusektsiooni esimehena abiprefekt Nykanen on kõigiti kaasa aidanud koori arenemisele. Sektsiooni abiesimehena on I politseijaoskonna abikomissar V. Melsas koori sisemise distsipliini süvendamiseks töötanud täie energiaga.

Kooril on tulnud võidelda mitmete raskustega. Teravalt annab tunda harjutusruumide puudumine, mis aga ehitatava Politseihoone valmimisel arvatavasti õnnelikult laheneb. Suuremaks edu takistajaks on aga sagedane koori koosseisu muutumine, kuna aga teenistushuvid nõuavad politseiametnike ümberpaigutamisi, siis see on paratamatu. Nii on koori esialgsetest 45 liikmest kooris praegu alles 15 lauljat. Käesoleval momendil koosneb koor 65 lauljast.

Suurt abi ja vastutulelikkust on koorile üles näidanud ka politseikooli direktor Mets, võimaldades koori koosseisu täiendada politseikooli kasvandikega. Harjutusi peab koor prefektuuri ametruumes.

Esimestel tegevusaastatel esines koor peamiselt politseinike omavahelistel koosviibimistel, aastapäevadel, jõulupuul jne. Esmakordselt avalikkuse ees esines koor 16. veebruaril 1935. a. koorijuhil Herbert Roosma 15-aastase muusikalise tegevuse tähistamiseks korraldatud kontserdil „Estonia“ kontsertsaalis. Juba sellel esinemisel äratas koor muusikaarvustajate tähelepanu ja teenis kiitust. Nii kirjutas vali arvustaja Ed. Visnapuu selle esinemise kohta muuseas järgmist: „Rohkesti huvi äratas politsei meeskoori ülesastumine kui omaette uudis. Tuleb tähendada, et värske üllatus kujunes õige sümpaatseks oma tulemustelt. Esitatud laulud toodi kuuldavale hää distsipliiniga ning ilmekusega. Sellel kooril on käes juba õige kandvad alused, mispärast teda tuleb võtta kui elujõulist ning tähenduslikku tegurit.“

Sellest häast algusest virgutatuna püüdis lauljad juhi ergutusel veel paremat saavutada ja asusid suurema püüdlikkusega asja juure. Juba järgmise avaliku esinemise puhul kirjutas muusikaarvustaja Th. Lemba „Päevalehes“: „Kontserdi huviesimeks osutus aga prefektuuri meeskoori esi-

nemine. Nähtavasti oli kogu arvurikas kuulajaskond üllatatud koori toodetest, sest elavad ja kestvad kiiduavaldused ühes kordamisnõudmistega ei tahtnud lõppeda isegi kordamiste järele. Kuna koor omab tüseda pehme ja kõlaka häälematerjali, mis ühtlustatud ja äratasandatud kõigis rühmitusis, siis etendab ta väljapaistva lauluüksuse.“

Alates 1935. aastast on koor järjekindlalt esinenud kaks korda aastas avaliku kontserdiga „Estonias“. Pääle selle on koor esinenud korduvalt Riigi Ringhäälingu kaudu, politsei aastapäevadel, kirikutes ja koos Isamaaliidu segakooriga rahvuslikel päevadel. Nii siin tähendatud kontsertide arvustused, kui ka hilisemate avalike kontsertide puhul ajalehis ja ajakirjades avaldatud muusikaarvustajate kiitvad otsused koori kohta lasevad eeldada, et koor püsivalt edasi töötades pea meie parimate meeskooride esireas seisab. Kuigi iga laulja kooris püüab kaasa aidata selleks, et jõuda eeldatud seisukohani, tunneb juba nüüd iga laulja rõõmu kodaniku ja politsei häast vahekorra, mida on loonud politsei laul.

Koori häälematerjali ühtlustamiseks, tandsdamiseks ja edasiarendamiseks on koori häälesäädmisel tegutsenud mitmed nimekad õpetajad. Viimasel ajal teostab häälesäädmist oma koori liige konstaabel J. Pilvet, kes koos konstaabel R. Kolmpere ja allkonstaabel O. Kaarmaga esinemistel sagedasti astuvad üles solistidena, teenides hää arvustuse „laulvate konstaablitena“ mitte ainult politseiperes, vaid ka laiemates muusikahuviliste ringides. Koos soleerijatega ei tee koorile raskusi ka küllaltki raskete helitööde ettekandmine.

Soovides õnne juubilarile loodame, et nende põhiesmärk, lähendada rahvast politseile politsei laulu kaudu, on peagi täitumas ning järgmiste aastate jooksul koorijuhil ja lauljate soov, olla meeskooride esireas, ka samuti täitub.

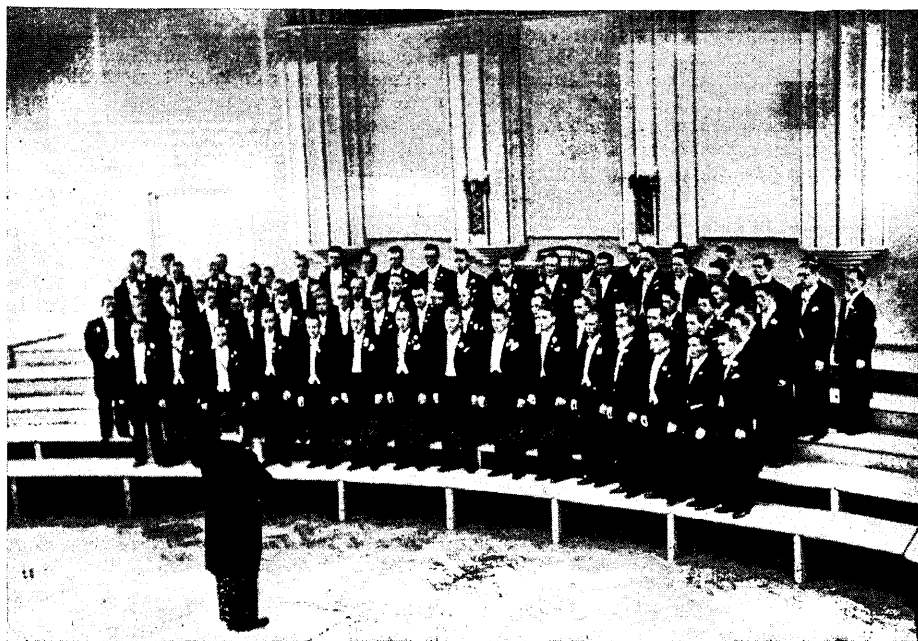
V. M.

Ooper ja kontserdid

Tallinn

Tänavuse alanud hooaja orkestrikontsertide sari avati eeskavaga, mille põhipalaks oli valitud Skriabini sümfoonia nr. 2. Seda teost on siin varemini esitatud õige mitmel puhul, mis muidugi teataval määral soodustab läbitöötamist orkestriga. Ometi kombinieritud koosseis pole nii suuteline kui pidevalt ühes tegutsev üksus. Seekord süm-

foonia valmistati ette kahe prooviga, mis on ülivähene igal juhul, liiati veel mitmest kokkuliidetud aparadi juures. Nii siis ka juhtus, et teose läbiviimine arenes suurema kunstilise pinevuseta, — kui tahame leplikult ütelda, siis — ladusasti. Aga seda on ikkagi vähe. Säärase läbiajamise taktikaga meie ei jõua kusagile.

Ylioppilaskunnun Laulajat, puldil M. Turunen

Foto Uustalu

Praegu igal alal ehitatakse fassaadi, orkestrikunstis aga need kohustused näivad seisvat unustuses ning esinduslikul sümfoonilisel alal koguni minnakse tagurpidi. Nimetame kiirustavate tööviiside kõrval veel asjaolu, et meie ei saa orkestris kätte seda kõige elementaarsemat — puhast häälestust. See pole õige, et meil käib aineliselt ülejõu koosseisude rakendamine. Ka ei saa vastutust veeretada üksikutele isikutele. Tege- mist aga on vildaka süsteemiga, vähenõud- likkusega ja kartusega.

Need vahemärkused siin tahavad kajas- tada üldisemat arvamist meie orkestri sei- sukorra kohta — ning eelmainitud sümfoonia läbiviimine oli küllaldaseks põhjuseks mõningaid mõtteid välja ütelda.

Kontserdi kavas esitati orkestriga veel teine teos, nimelt Eug. Kapi uus helitöö, fantastiline avamäng „Kalevipoeg“. Selle numbril ettekandele oli pühendatud nähta- vasti rohkemal määral tähelepanu, sest tu- lemused kujunesid ilmekamaks ning tehni- liselt puhtamaks. Teoses on antud rida episoodide lugulaulust ja tehtud selle helipil- diline kokkuvõtt kangelase iseloomustami- seks. Arenduslikust küljest avamäng pakub huvi oma kõlaehitusega ning orkestratsioo- niga.

Solistina esines Evi Liivak, kandes ette Brahms'i D-duur viiulikontserdi orkestri saatel. Noore ütartilapse suutmiste kohta üldiselt võime anda tunnustava hinnangu. Sedapuhku aga ülesanne oli, võetud liiga raske. Nimetatud kontsert nõuab õige pal- ju tehniliselt, veel enam tõlgituslikult. Siin olgu asjade korraldajad ettevaatlikud, et mõõdetaks õieti nii lapsele kui kunstile. Ja ärge unustatagu, et sümfooniakontsert ko- hustab maksimaalselt. See on ju kõrgem aste avaldumisteks. Kui tuletada meele eel- teateid, siis kavatsetakse sümfooniakontser- tidel lastekunsti pakkumist jätkata. Selleks aga võiks kõne alla tulla teine liik ettekan- deid — rahvakontserdid.

Mis puutub viiulikontserdi saatmisel or- kestrisse, siis ei saa kõigega nõustuda. Ni- melt arendati paiguti liiga katvat kaasmän- gu. Päälegi tuleb arvestada, et mehe jõu kõrval naise ja eriti lapse toon on tundu- valt nõrgem. Ka rütmiline koostegevus jät- tis vahel soovida. Häälestusest oli juttu varem.

Kontserti juhatas teeneline dirigent R. Kull. Ta on meil tõesti suurte teenetega isik vastaval alal ning võib ka anda silma- paistvaid saavutusi. Aga olukordadest va- hel kujunevad raskused. Ja siis me kõne- lemegi.

Berliini Filharmoonia Kammerorkester andis „Estonias“ oma dirigendi H. Benda juhatusel kaks kontserti. See 26-liikmeline koosseis on hää kvaliteediga kunstiline üksus. Üteldu maksab nii mängijate kui ettekande viimistluse kohta. Esineti väga kindla distsipliiniga, pakuti rohkeid varjuendeid. Väljatõstvalt tuleks märkida dünaamilist külge, eriti piaanode andmist. Juhataja viis teoste sisulise tõlgitsemise läbi hää stiilitundega ja elulise painduvusega. Tema välised liigutused aga jätvavad pisut ebatäp-susi võimaldava mulje. Nendel põhjustel ka vist juhtus mõningaid tasakaalu kõikumisi, eriti sisseastumiste puhul. Eeskavad sisaldasid suuremal määral klassikalist repertuaari, millega paiguti kalduti ühelaad-susse. Ometi aga ei puudunud ka hilisem ja kaasaegne loomine. Esindamist leidsid Bach, Händel, Haydn, Mozart, Dvorak, Čai-kovski, Sibelius. Solistina teisel õhtul astus üles E. Röhn, kandes hää tehnikaga ja muusikalise maitsega ette Mozarti D-duur viiulikontserdi. Sellest esmakordsest külastusest jäid sümpaatsed muljed.

Fritzsche-kvartett Dresdenist on meile juba varemata esinemiste kaudu tuttav. Selle koosseisu moodustavad G. Fritzsche — 1. viiul, L. Gebhardt — 2. viiul, J. Oelsner — vioola, V. Kohlschütter — cello. Külastajad kandsid oma kava ette viimistletud koosmänguga ja hääde tehniliste võimetega individuaalselt. Ansamblist paiguti kaldus välja esimese viiuli mängija, tõiustes domineerivaks ka sääl, kus tal oli täita sisult kõrvalisem ülesanne. Õhtu jooksul kõige parema ettekande osaliseks sai Schubert'i d-moll kvartett „Surm ja titarlaps“, milline teos toodi kuuldavale elamuslikult. Vähem õnnestusid stiililt Haydn'i F-duur ning Beethoven'i cis-moll kvartett. Just rohkem tuli loota viimasest teosest.

Täiesti kiiduväärse kontserdi andis soome meeskoor Ylioppilaskunnan Laudajat mag. M. Turunen'i juhatusel. Koor on hääleliselt arendatud ja tasakaaluliselt koostatud. Materjali tuleb hinnata tähele-pandavaks. Ettekannetel ilmutati väga häädistsipliini ja lauldi suure varjundusvõime-ga. Nii me kuulsime eeskujulise rütmikä-sitluse juures peensusteni viidud dünaami-list rakendust, mis seisib kunstiliselt sisuka tõlgitsuse teenistuses. Tehnilistest võtetest märkigem haruldaselt ilusaid ja mõjuvaid paisumisi. Austavalt tuleb rääkida juhata-ja isikust, hääde traditsioonide kasvatajast ja hoidjast. Ta oli välistelt liigutustelt äärmiselt tagasihoidlik, seda kaalukam aga seesmise ilme andmisel. Eeskava koosnes päämiselt vanemast ja tuntumast soome lauluvarast, kusjuures see kandis omapära-

suse ilmet, võimaldades ühtlasi kooril aval-dada mitmekülgeid omadusi.

Esmakordse külastuse tegi Berliini Õpe-tajate Lauluühingu meeskoor K. Schmidt'i juhatusel. Koor avaldas häädistsipliini kooslaulu ning ettekandel taotleti rohkesti varjundite andmist. Nendega kalduti liial-damagi, tõiustes sageli üksikuid sõnu üle fraaside ja lausete sisuühtlusest. Juhataja oli kaunis nõudlik, seejuures väliselt liigu-tusriikas. Koori koosseisus esines võrdle-misi rohkesti vanemaid lauljaid, kõlavus kaldus tumedama värvingu poole. Muidu üsna hää kava moodustasid enamikus ühe-laadsed palad, päälegi tagasihoidlike, rusu-tud meeleolude juures. Alles lõpupoole muutus sisu rõõmsamaks.

Meile hästi tuntud klaverivirtuoos A. B o r o v s k i andis tänavu sügisel kaks kont-serti järjest. Kummaski kavas ta esitas Bach'i teoseid, milledega saavutati suurejoo-nelisust ja ilmutati arenduslikku selgust ühes hiilgava tehnikaga. Samuti hää tõl-gitsuse leidsid kaasmaalaste Rahmaninov'i ja Prokofjev'i teosed. Ka Liszt, Smetana, Ravel ja Albenitz olid tõlgitsemisel esinda-tud huvitavalt. Beethoven'i „Waldsteini-sonaadi“ ettekanne oma väljapaistva tehni-ka juures aga kaldus teatava määran pa-raadlikkusse ning Chopin'i ja Debussy töö-dega ei liigutud vastava lüürikani. Ometi mõlemal kontserdil külastaja pani end maksma tiseda kunstnikuna.

Esimese iseseisva kontserdi andis noor viiulikunstnik V. Alumäe. Ta on jõud-nud välja hää tehnilise tasemeni ning suu-dab üsna suure vabadusega täita nõudlikku repertuaari. Samuti võib huviga suhtuda V. Alumäe tõlgitsusse, milles avaldub soo-just ja seesmist elu. Kogu ulatuses ta täi-tis oma ülesande usaldatava esituslaadiga, mitte unustades ka muusikalise väljenduse peensusi. Noorest kunstnikust, kes asub end täiendama välismaal, loodame meile kasva-vat tubli jõu. Mainitud kontserdil saatis solisti väga väärtusliku koosmänguga O. R o o t s.

Noorematest viiuldajatest esines iseseisva kontserdiga ka H. Aumere, kes viimase aasta tegutses Helsingis. Oma pingutava ja ebatänuiliku töö kõrval on kunstnik siiski leidnud võimalusi sisuliseks arenemiseks ja valmistanud ette täiesti uue kava. H. Au-mere toon on muutunud kandvamaks ja voolavamaks, tema tehnika annab kerguse-ga välja igasugused võtted. Soolodena — ainult viiulile — kanti ette Bach'i a-moll sonaat ning Kreisler'i „Retsitatiiv ja skert-so-kapriis“, millised teosed mõlemad leidsid hinnatava väljenduse. J. Sibelius'e d-moll viiulikontserdiga, M. de Falla „Hispaania süidiga“ ja I. Stravinski lühemate paladega

kontsertant avaldas häid oskusi, tungides samuti tõlgitsuse valdkonda. Siiski nende puhul polnud jõutud täielisema enesekindluse ni ja vastastikuse läheduse ni saatjaga. Siin tehniline koosmäng oli muidu häa, kuid ilmeliste peensuste väljaselgitamine jättis pisut puudu võimalustest. Klaveril akompaneeris lugupeetav prof. A. L e m b a vilumusega.

Kodumaistest noorematest kunstnikest esines iseseisva kontserdiga veel pianist B. L u c k. Oma hääd tehnikat ta on arenanud edasi kindluse ja peensuste sihis ning võis sellest küljest pakkuda tüsedit esinemist. Ta pani end mõjuvalt maksma Brahms'i „Variatsioonidega Paganini teemal“, samuti ka Liszt'i teostega. A. V e d r o l t tulid esiettekandele „Lüüriline pala“ ja „Runo nr. 2“, mis osutusid kunstierksateks toodeteks ning olid tõlgitsetud ilmekalt. Pääle nende numbrite sooritas kontsertant veel Haydn'i, Beethoven'i ja Čaikovski töid tulemuslikult.

Uue võõrustajana astus üles 14-aastane viiulikunstnik I. H a e n d e l, kes oma osklike võimete poolest suudab täita võrdlemisi vastutusrikkaid kohustusi. Nende noorusaastate kohta ta on silmapaistev, kuigi täiskasvanutega võistlemine esirindel osutub alles raskeks. Ometi ka sisuliselt oli I. Haendel häa. Tema mängus leidub palju musikaalset ilmekust, mida ei saa kätte ainult stuudiotöö varal. Kava oli tehnikalt ja sisult küllalt nõudlik ning esitati vastavate võimetega. Klaveril saatis painduna ja ilmetatud kaasmänguga P. P. L ü d i g.

Neegrilauljanna K. J a r b o r o külastas meid juba teist korda. Kui ta eelmisel korral kaldus pisut pinnalise esituslaadi, siis nüüd sellest küljest oli asi parem. Ka tehniline osa jättis kujundatuma mulje, kuigi arengus pole jõutud just kaugema astmeni. Nii registrid vajavad veel ühtlustamist ja toon väljatöötamist. Aga tema hääles on jõudu ja värskest. Osalt ettekanded arenesid kinniselt, peagu igavalt. Nende hulgas ometi tõusid esile ka huvitavad momentid. Tähelepanavam oli neegrilaulude ettekanne. Hääd saadet pakkus P. P. L ü d i g.

Esimese omanimelise kontserdi andis Tütarlaste Kommertskooli saalis Tenno Vironi õpilane, bariton E. O j a. Ta on alles noor jõud, mispärast tuleb asjale läheneda ka vastavate nõudmistega. Materjal — kõrgem baritoniliik — on küllalt jõuline, meeldiva tämbriga ja sobiv arendamiseks. Keskosas häälel juba on võtnud kindlama kuju, ääred aga vajavad veel väljatöötamist. E. O j a ise võtab asja tõsiselt, mida ta näitas oma loomuliku ja sisule püüdva esinemisega.

Õhtu kaaslasteks olid sopranid H. A s a n d i ning H. V a r a n d - V a i n o. Klaveril saatis tuhlilt G. H e u e r.

Huvitaval kombel on tänavuse hooaja algus rikas noorte esinejate poolest, peagu terves ulatuses nende päralt. See aktiivsus ja püüdlikkus ühest küljest äratav rõõmu, teiselt poolt aga jätab siiski midagi puudu sügavuste mõttes. Eriti jääb siis natuke ebamäärane tunne, kui noored ei oska omale valida ülesandeid ja tõmmata nende piire.

Nii tuli üks rühm nooremaid tegelasi „Estonia“ kontsertsaalis välja „hooaja esimese suurkontserdiga“. Kes need „esimese suuruse“ tegijad olid, näeme kohe, kui loeme üles nimed: E. K a r r i s o o, M. P ä r t e l - p o e g, G. T a l e š ja V. N e e l u s. Esimest nendest tunneme kui tõesti häa materjaliga tenorit, kes on seni annud mõndagi tähelepanavat, — eriti ooperis, kus tuleb end painutada kunstilise juhtimise alla. Kontsertidel ta aga sagedasti tungib väliste efektidele ja kaotab nii sisulise pinna. Paraku ta hoolitseb ka vähe repertuaari rikastumise eest, samuti oma hääle treenimisest. Nii ehk jõutakse varsti seisuni, kus materjal kulub läbi ja hääle pole enam kunagi terve. M. Pärtelpoeg on küll üsna hulk aastaid lauluga tegeleunud ja õpib praegugi veel edasi, kuid midagi eriti suurt ta pole praeguse ni väidanud — ka mitte sellel rõkavalt väljakuulutatud kontserdil. Önn kaasa, et tuleks edaspidi midagi hiilgavamalt! Meie ei hinda kedagi alla ega üle, vaid võtame asju, nagu nad on. G. Taleš materjalilt väärrib tähelepanu. Ta omab ka temperamenti ja musikaalsust. Aga ta peab end veel palju arendama vokaalselt, rütmikindluses ja maitseküsimustes, et suuta pakkuda midagi püsivamalt ning tõsisemalt väärtuslikku. Lõpuks V. Neelus esindab väga hääd häälematerjali, muusikalist kuulmist ja muid loomulikke andeid. Ta juba tehnikaltki suudab mõndagi. Ometi tuleb tal veel õppida õige rohkesti häälerakenduses, diktsioonis ja sisu mõistmises. Nii ei või ükski „suurkontserdi“ kaasosaline kasutada sääraselt kõlavat reklaami kui mingit autentset ning õigustatud võtet. Nimetatud kontserdi puhul poleks üldse tulnud pike-malt peatuda, kuid noorus läks üle piiri. Oleks väga soovitav, et konservatoorium vähemalt oma õpilasi kutsuks korrale niisugustel puhkudel. Muidu meil enam ei tea-tagi, mida vajame ja tahame.

Lõpuks olgu veel märgitud, et ka „Estonia“ kontserbüroo laskuks sihist kaugelt mööda ühe „kuulsaks mustlasneidude orkestriks“ nimetatud ajaviitetrupi kutsumisega meile kunsti pakkumal!

Ed. Visnapuu.

Mitmesugust

Tallinna suveorkestrilt auaadress Vabariigi Presidendile.

27. sept. andsid Tallinna Filharmoonia suveorkestri nimel orkestrijuhht N. Goldschmidt ja prl. S. Klassen Vabariigi Presidendile K. Pätsile üle auaadressi ja kimbu sügislilli. Suveorkester töötab oma ülesannete juures läie innuga. Tänu just Vabariigi Presidendi toetusele oli suveorkestri tegutsemine üldse võimalik.

Meestelaul Kadriorus.

25. septembril s. a. peeti keskpäeval Kadrioru kõlakojas Tallinna Meestelaulu Seltsi poolt kontsert. Meestelaulu Seltsi liikmed kogunesid kell 11-ks „Estonia“ ette, kust mindi rongikäigus orkestri saatel Kadrioru. Rahvast kogunes võrdlemisi rohkesti ja efekannete vastuvõtt kuulajaskonnalt oli väga soe, kusjuures terve rida laule tuli korrata. Kontsert lõppes juba traditsiooniliseks saanud G. Ernesaksa lauluga „Hakkame, mehed, minema“. Kontserti juhatas Joh. Tamverk.

Uus naiskoor Tallinnas.

Eesti naiskoori lauluarengule, mis eriti viimastel aastatel hoogu võtnud, tahab kaasa aidata ka Eesti Naisliit, kutsudes ellu Tallinna naisorganisatsioonide vahelise naiskoori. Uus naiskoor algas lauluharjutustega 60-ne liikmelises koosseisus 12. okt. s. a. Tallinna linna 15-da algkooli ruumides, Vismari 15.

Sel puhul Eesti Naisliidu juhatause poolt soojalt tervitas koori pr. Juuli Steinmann.

Koorijuhiks on laulu- ja muusikaõpetaja pr. Ida Kahu ja häälesaadjaks prl. Ella Lipand.

Asutakse korraldama koorijuhtide ettevalmistust.

Lauljate Liidu Koorijuhtide Sektsiooni juhatause koosolekul oli pikemal arutusel meie rahvakoorijuhtide oskusliku taseme

tõstmise küsimus. Sektsiooni juhatus pidas vajaliseks sellele alale pühendada kõige suuremat ja püsivamat tähelepanu.

Esimese sammuna peeti tarviliseks koostada kava selle kohta, millistele nõudeile korralik rahvakoorijuht peab vastama. Vastava kava koostamist paluti oma päale võtta härra T. Vettikut. Edaspidi toimuks kõik koorijuhtide oskusliku taseme tõstmiseks ettevõetav selle kava alusel, nii kursuste korraldamine, käsiraamatute väljaandmine, loengute pidamine jne.

Ühtlasi peeti vajaliseks, et selle kava alusel korraldataks eksameid. Eksami sooritaja saaks vastava tunnistuse, mis temale oleks suureks kasuks teenistuskoha leidmisel, seda eriti õpetajate-koorijuhtide juures. Ka ergutaks vastava tunnistuse püüdlemine koorijuhte endid hoolsamale enesetäiendamisele ja koorijuhatamise alasse süvenemisele.

Väga tarviliseks peeti pikemaajaliste, vähemalt kahehädalaste kursuste korraldamist, ning loodetavasti esimene sellesarnane kursus toimub juba celoleval suvel, mille lõpetajaile siis korraldataks ka esimesed eksamid ja nende sooritajaist kujuneks esimene lend vastava diplomiga rahvakoorijuhte.

Kindlasti paljudele vilunumaile rahvakoorijuhtidele nende eksamite sooritamise ei tekitaks mingeid raskusi. Ühtlasi tuleks kava koostada sääraselt, et selle läbivõtmise oleks võimalik ka iseõppimise teel.

Teiseks tähtsaks teguriks peeti sobivat koorijuhhi käsiraamatut, mis oleks koostatud kõne all oleva kava raamides ja mis seega oleks suureks hõlbustuseks iseõppijatele.

Ilmus uus helitöö.

Neil päevil ilmus trükist klaverikoondis ja kooriosa Joh. Hiobi kantaadist „Jesaja kuulutamine“.

Märkus.

Ruumipuudusel jäi osa artikleid, arvustusi ja muud materjali käesolevast numbrist välja.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keeldud.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS, prof. J. VAKS.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn. Lai 7, telefon 481-82.

Algavaks hooajaks uudiseid kooridele:

SEGAKOORILE:

Rahvakoorig nr. 41 — G. Ernesaks: „Noor kevade“
Rahvakoorig nr. 42 — G. Ernesaks: „Päev laulab õites“
Rahvakoorig nr. 43 — T. Vettik: „Noktürn“ ja „Tulekandjate laul“
Kolmas valik kodumaa laule — hind 25 senti

MEESKOORILE:

Eesti Meeslaul nr. 33 — M. Lüdigi: „Nüüd ma tahan mõõka tõsta“
Eesti Meeslaul nr. 34 — T. Vettik: „Noktürn“
Eesti Meeslaul nr. 36 — E. Aav: „Rahe“

NAISKOORILE:

Eesti Naiskoorid nr. 11 — A. Vedro: „Midrilinnu mäng“
Eesti Naiskoorid nr. 12 — R. Tobias: „Vana juut nõelub“
Eesti Naiskoorid nr. 13 — E. Kapp: „Neidiste laul“
Eesti Naiskoorid nr. 14 — M. Härma: „Kevade“
Eesti Naiskoorid nr. 15 — T. Vettik: „Merellä on sinine“
Eesti Naiskoorid nr. 16 — T. Vettik: „Pää langenud sul käe pääle“

PUHKPILLIORKESTRILE:

R. Ploom: „Laulupeo marss“ — hind liikmeile Kr. 2.— teistele Kr. 3.—
E. Aav: „Laul kodumaast“ — (saade laulu juure), — hind liikmeile 50 sn.
teistele Kr. 1.—
M. Saar: „Mu rannikmaa“ — (saade laulu juure) — hind liikmeile 50 sn.
teistele Kr. 1.—

LAUL KLAVERI SAATEL:

E. Aav: „Laul kodumaast“ — hind 50 senti
M. Saar: „Mu rannikmaa“ — hind 50 senti

KLAVERILE:

A. Kapp: „Gavott“ — hind 50 senti.

Lauljate Liidu kirjastus, Tallinn, Lai 7

PAUL INDRA

(end. Pressnikoff)

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Gonsiori 43—2, telef. 320-51.

Ü K. EESTI RAHVAPANK

TALLINN, S. KARJA 19. TEL. 425-55

Toimetab kõiki pangaoperatsioone • Ostab ja müüb välisraha ja igasuguseid kindla-protsendilisi väärtpabereid.

Hooaja moeuudiseid!

Mantliriideid
Kleidiriideid
Voodririideid
Pitse, paelu jne.

Soovitab rikkalikus valikus

A-S. „Rauaniit“

Tallinn, Põhja puiestee 7

Ilmusid trükist

järgmised noolid **Joh. Hiob'i** hellitöist:

1. Kantaat „Jesaja kuulutamine“ klaverikoondis (Klavierauszug) eesti, inglise ja saksa keeles.
Hind Kr. 4.—
2. Largo religioso (Trööstige, trööstige, mu rahvast...) eesti, inglise ja saksa keeles. Baritoni ehk alto soolo kantaadist „Jesaja kuulutamine“.
Hind Kr. 1.—
3. Kantaadi „Jesaja kuulutamine“ koori osa eesti keeles; hind üksik-eks. 35 senti; 20 eks. ja üle 20 eks. tellides hind 25 snt. tükk.

Saadaval autorilt Kiriku tän. 8

(Kirikumuusika sekretariaat) **Tallinn.**